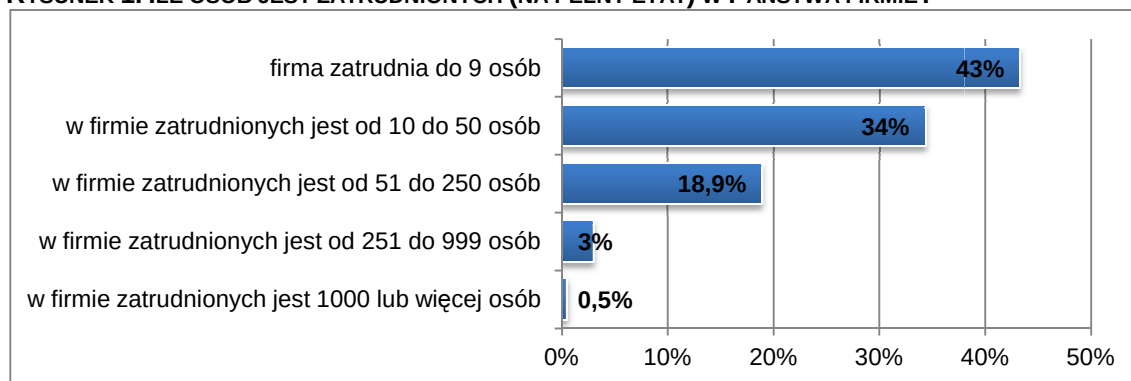

1. Charakterystyka badanych podmiotów

Badanie w mieście Koszalin zostało przeprowadzone metodą badań ilościowych CATI, na próbie 201 przedsiębiorstw. Wśród ogółu respondentów najliczniejszą grupę stanowili przedsiębiorcy zatrudniający do 9 pracowników (43%). Drugą najliczniejszą grupę populacji badanych stanowili przedsiębiorcy zatrudniający od 10 do 50 pracowników (34%), natomiast najmniej liczną grupą badanych byli przedsiębiorcy zatrudniający 1000 i więcej osób (0,5%) (rysunek 1).

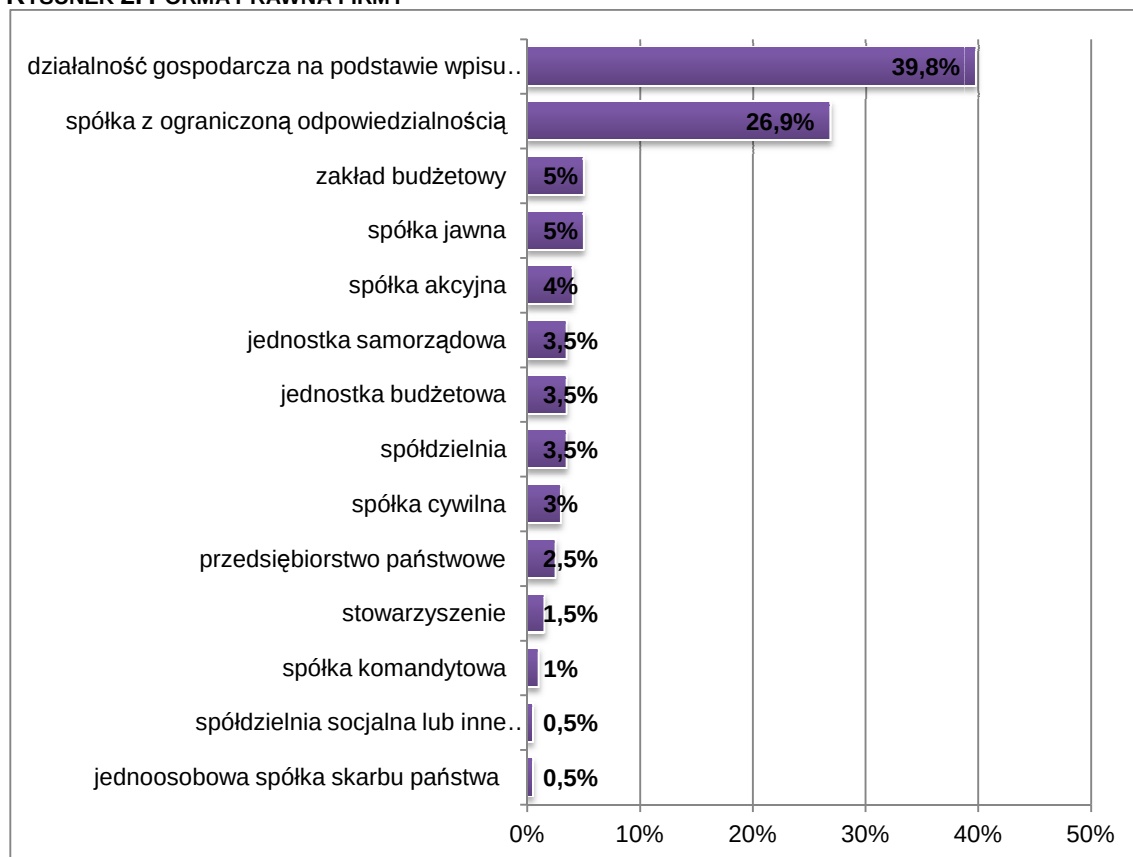
RYСУNEK 1. ILE OSÓB JEST ZATRUDNIONYCH (NA PEŁNY ETAT) W PAŃSTWA FIRMIE?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Poniższa tabela przedstawia podział badanych przedsiębiorstw pod względem formy prawnej. Najczęściej występującą formą prawną wśród przedsiębiorstw objętych badaniem w mieście Koszalin jest „osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą” (39,8%). Drugą najliczniejszą reprezentację respondentów stanowili przedstawiciele spółek z ograniczoną odpowiedzialnością (26,9%). Najmniej liczną grupą badanych byli przedstawiciele spółdzielni socjalnych oraz jednoosobowych spółek skarbu państwa (po 0,5% wskazań) (rysunek 2).

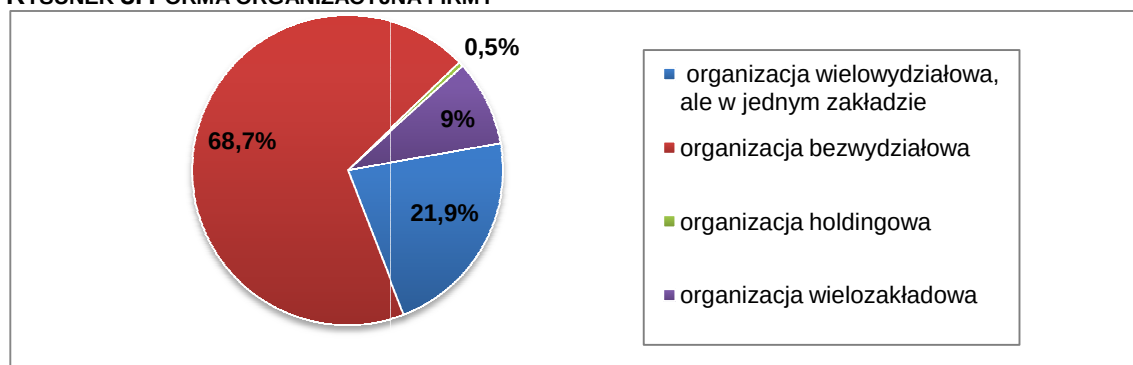
RYSUNEK 2. FORMA PRAWNA FIRMY

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Na kolejnym rysunku zaprezentowano podział badanych przedsiębiorstw pod względem formy organizacyjnej. Wyniki badania wskazują, że najczęściej występującymi formami organizacyjnymi badanych przedsiębiorstw są: organizacja bezwydziałowa (68,7%) oraz organizacja wielowydziałowa zlokalizowana w jednym zakładzie pracy (21,9%). Najrzadziej natomiast występują organizacje holdingowe (0,5%) (rysunek 3).

RYSUNEK 3. FORMA ORGANIZACYJNA FIRMY

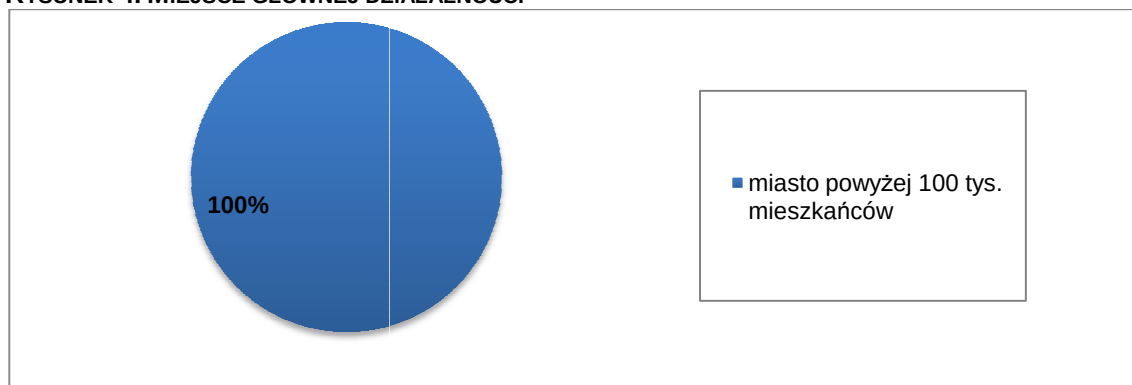

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Na poniższym wykresie przedstawiono główne miejsce prowadzenia działalności gospodarczej badanych przedsiębiorstw.

Wszystkie przedsiębiorstwa objęte badaniem w mieście Koszalin prowadzą główną działalność gospodarczą w granicach administracyjnych miasta powyżej 100 tys. mieszkańców (*rysunek 4*).

RYСУNEK 4. MIEJSCE GŁÓWNEJ DZIAŁALNOŚCI

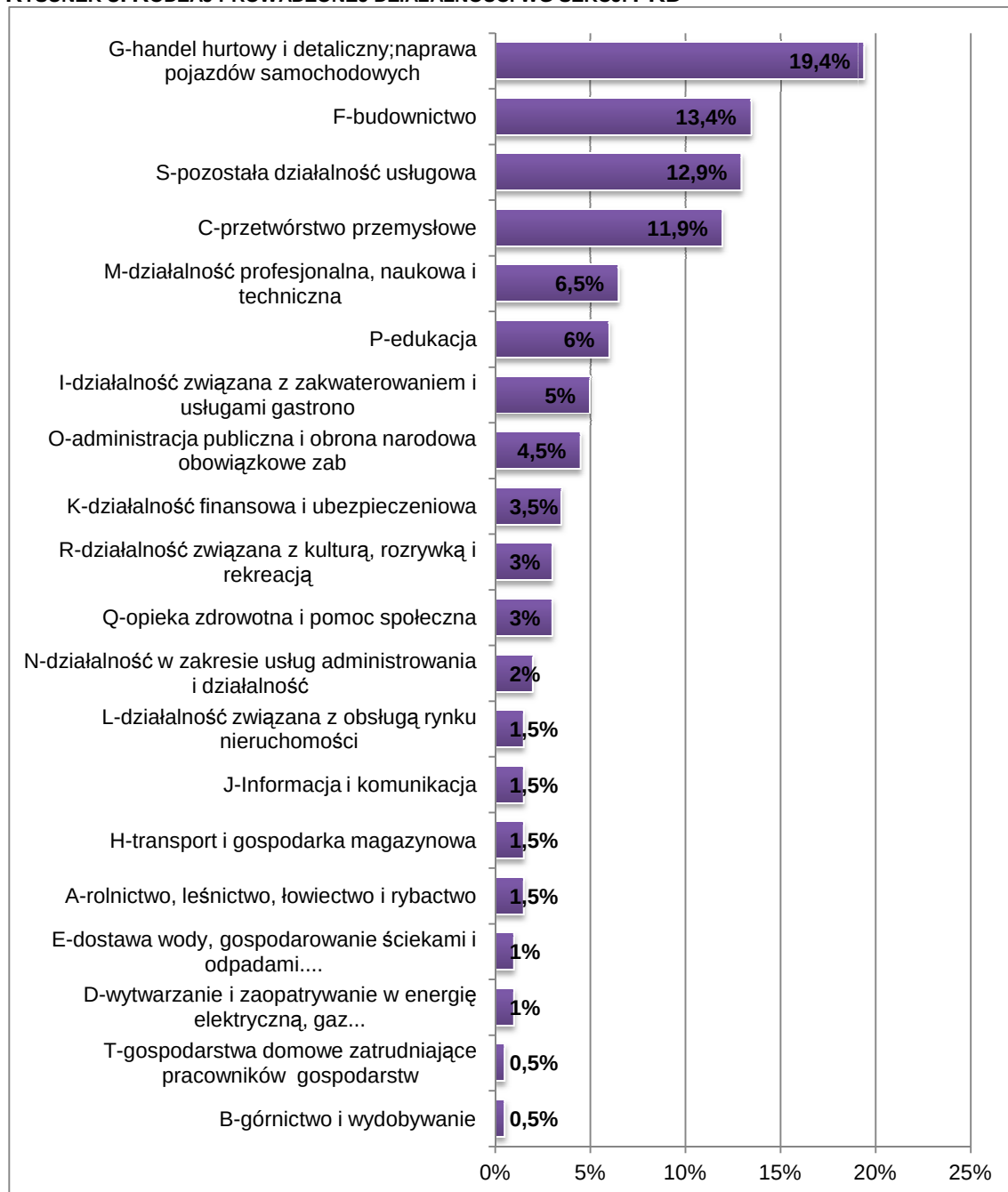
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Poniższy wykres przedstawia podział badanych przedsiębiorstw ze względu na sekcje PKD. Jak wynika z wartości zaprezentowanych na wykresie, najliczniej występujące sekcje PKD stanowią:

- ◆ sekcja G –handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych włączając motocykle (19,4%),
- ◆ F- budownictwo (13,4%),
- ◆ sekcja S –pozostała działalność usługowa (12,9%),
- ◆ sekcja C –przetwórstwo przemysłowe (11,9%).

Pozostały rozkład odpowiedzi przedstawia *rysunek 5*.

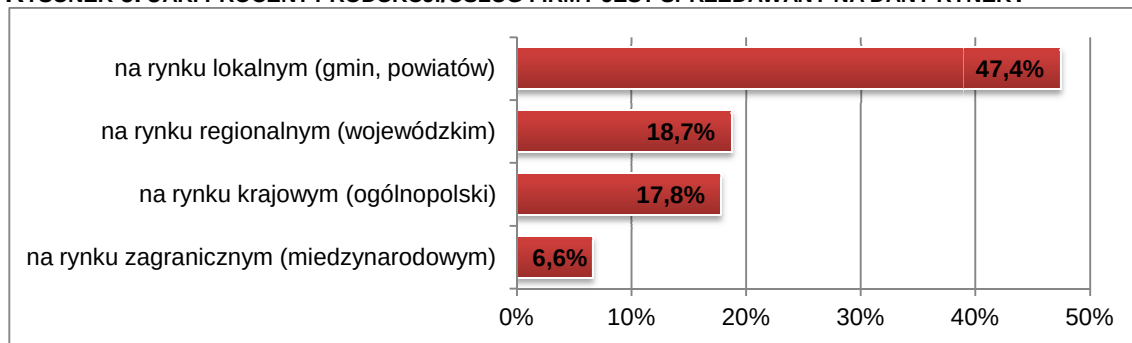
RYСУNEK 5. RODZAJ PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI WG SEKCJI PKD

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wśród ogółu badanych przedsiębiorstw 47% wskazało, że ich produkcja/usługi są sprzedawane na lokalnym rynku (gmin, powiatów), 19% zadeklarowało, że ich produkcja/usługi sprzedawane są na rynku regionalnym (wojewódzkim), 18% - na rynku krajowym, natomiast tylko 7% przedsiębiorstw sprzedaje produkcję/usługi na rynku zagranicznym (międzynarodowym) (rysunek 6).

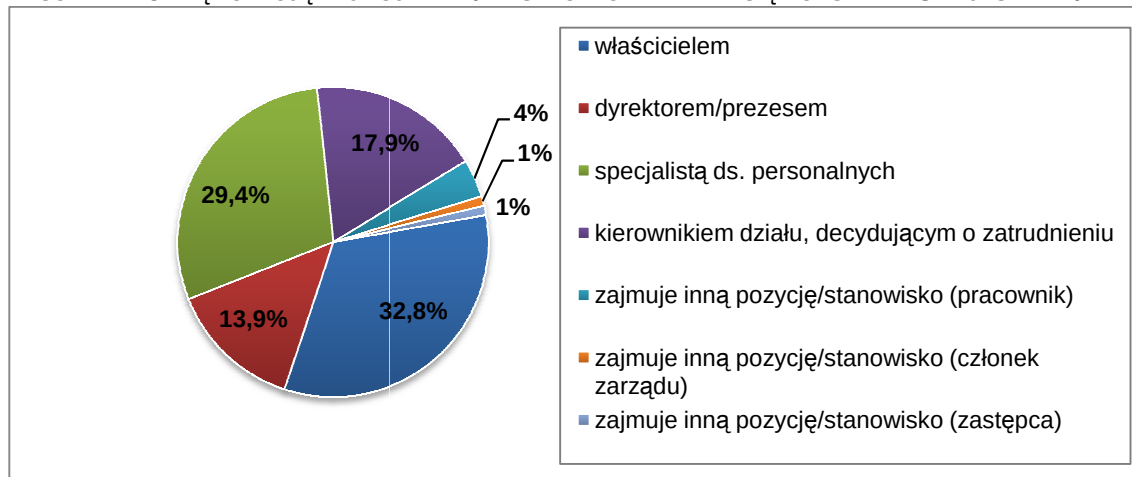
RYSUNEK 6. JAKI PROCENT PRODUKCJI/USŁUG FIRMY JEST SPRZEDAWANY NA DANY RYNEK?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

W przedmiotowym badaniu najliczniejszą grupę respondentów stanowili właściciele przedsiębiorstw (32,8%) oraz specjaliści ds. personalnych (29,4%) (rysunek 7).

RYSUNEK 7. JAKĄ POZYCJĘ ZAJMUJE PAN/I W STRUKTURZE PRZEDSIĘBIORSTWA? CZY JEST PAN/I...

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

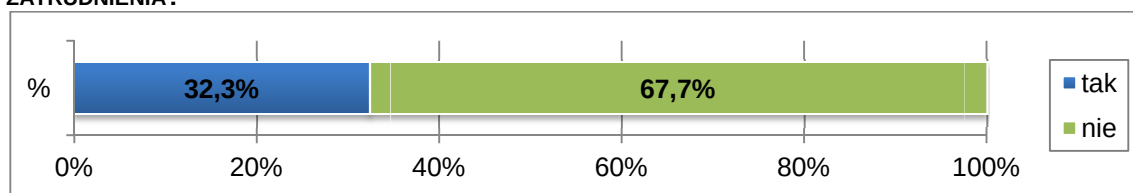
2. Polityka zatrudnieniowa

Jednym z głównych celów badania było rozpoznanie planów zatrudnieniowych przedsiębiorców województwa zachodniopomorskiego.

W związku z tym, respondentom zostały zadane pytania dotyczące planowanego zmniejszenia, bądź zwiększenia zatrudnienia, a także z czego będzie wynikać zmiana wielkości zatrudnienia. Ponadto respondenci zostali poproszeni o wskazanie, jakie ich zdaniem są potrzeby szkoleniowe nowo przyjmowanych osób.

Pierwsze pytanie kwestionariusza wywiadu, skierowane do przedsiębiorców, dotyczyło elastycznych form zatrudnienia. Wśród wszystkich badanych przedsiębiorstw tylko 32,3% stosuje politykę zatrudnieniową uwzględniającą elastyczne formy zatrudnienia (rysunek 8).

RYСУNEK 8. CZY PAŃSTWA FIRMA ZATRUDNIA PRACOWNIKÓW W ELASTYCZNYCH FORMACH ZATRUDNIENIA?

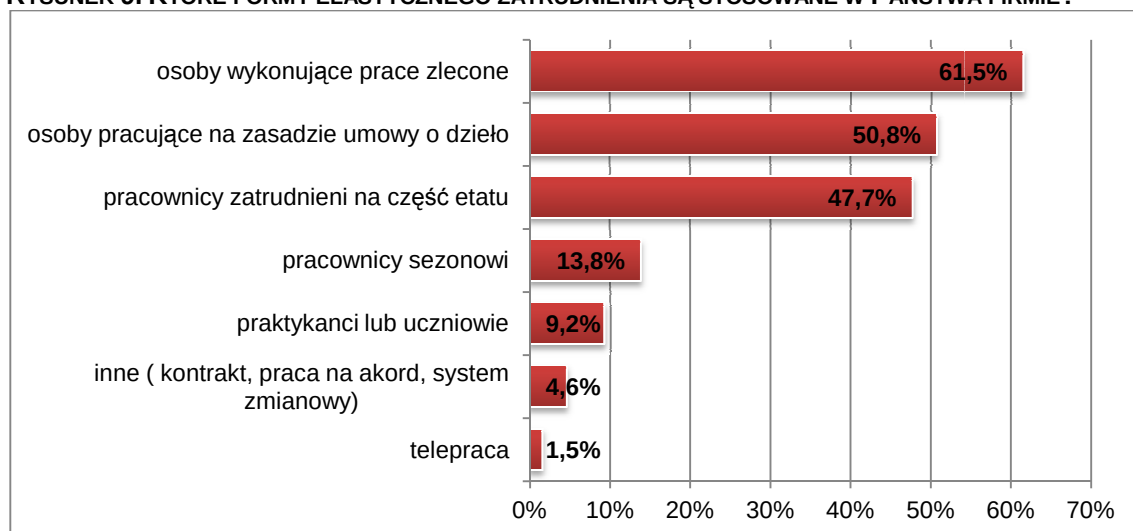

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wśród najczęściej stosowanych elastycznych form zatrudnienia odnotowano:

- ◆ zlecenie usług (61,5%),
- ◆ zawieranie umów o dzieło (50,8%),
- ◆ zatrudnianie pracowników na część etatu (47,7%),
- ◆ prace sezonowe (13,8%) (rysunek 9).

RYСУNEK 9. KTÓRE FORMY ELASTYCZNEGO ZATRUDNIENIA SĄ STOSOWANE W PAŃSTWA FIRMIE?

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż stosują elastyczne formy zatrudnienia

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

W poniższej tabeli zaprezentowano prognozę zatrudnienia w perspektywie czasowej najbliższych 12 miesięcy.

Analiza zgromadzonego materiału badawczego wykazała, iż w większości przypadków przedsiębiorcy nie planują znacznych zmian w strukturze zatrudnienia. 69,7% respondentów zadeklarowało, iż liczba osób zatrudnionych w najbliższym czasie pozostanie bez zmian.

Wzrost zatrudnienia zadeklarowało jedynie 13,4% badanych, co z racji wysokiego poziomu bezrobocia w województwie jest stanem negatywnym, biorąc przy tym pod uwagę fakt, iż respondentami były firmy uznane na potrzeby badania za wiodące na rynku pracy. W ciągu najbliższego roku redukcję etatów planuje natomiast 7,5% badanych przedsiębiorstw (tabela 1).

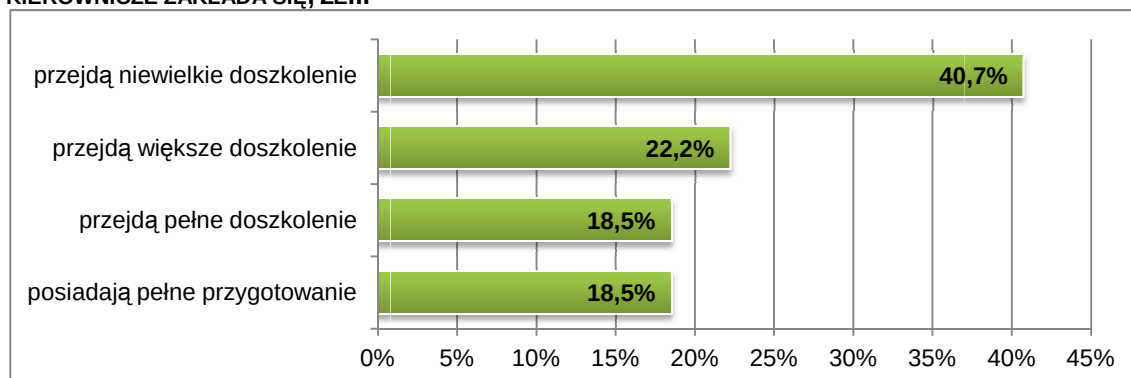
TABELA 1. CZY POZIOM ZATRUDNIENIA W PAŃSTWA FIRMIE BĘDZIE:

		Do 9 osób	Od 10 do 50 osób	Od 51 do 250 osób	Od 251 do 999 osób	1000 lub więcej osób	Ogółem
Wyższy niż obecnie	n	12	6	4	5	0	27
	%	13,8%	8,7%	10,5%	83,3%	0%	13,4%
Na tym samym poziomie	n	64	52	24	0	0	140
	%	73,6%	75,4%	63,2%	0%	0%	69,7%
Niższy niż obecnie	n	5	3	6	0	1	15
	%	5,7%	4,3%	15,8%	0%	100%	7,5%
Nie wiem/trudno powiedzieć	n	6	8	4	1	0	19
	%	6,9%	11,6%	10,5%	16,7%	0%	9,5%
Ogółem	n	87	69	38	6	1	201
	%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Przedsiębiorcy, którzy zadeklarowali, iż poziom zatrudnienia w ich firmach w ciągu najbliższego roku będzie wyższy niż obecnie, zostali poproszeni o wskazanie, jak duża zmiana zatrudnienia nastąpi w ich firmach. Analiza pozyskanego materiału badawczego wykazała, iż zgodnie z odpowiedziami respondentów, w badanych firmach łącznie planuje się przyjąć około 272 pracowników. Jak zostało wspomniane wyżej, dane te nie są zadowalające biorąc pod uwagę sytuację na zachodniopomorskim rynku pracy.

Pracodawcy, którzy zamierzają zatrudnić osoby na wolne stanowiska pracy w większości nie oczekują, iż osoby te, będą w pełni przygotowywane do wykonywania swych obowiązków. Większość, bo 40,7% badanych zamierza dla nowozatrudnionych osób przeprowadzić niewielkie doszkolenie, 22,2% -większe doszkolenie, zaś 18,5% badanych zadeklarowało, iż osoby te przejdą pełne doszkolenie. Pełnego przygotowania zawodowego od potencjalnych pracowników wymaga jedynie 18,5% respondentów (rysunek 10).

RYСУNEK 10. CZY WOBEC NOWO PRZYJMOWANYCH OSÓB DO PRACY NA STANOWISKA INNE NIŻ KIEROWNICZE ZAKŁADA SIĘ, ŻE...

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż zatrudnienie w firmach, które reprezentują, w ciągu najbliższego roku wzrośnie

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Przedsiębiorcy zostali poproszeni również o wymienienie stanowisk/zawodów, na które szukać będą pracowników w ciągu najbliższego roku. Z racji tego, iż w badaniu udział wzięły firmy reprezentujące różne branże w regionie, nie można było przeprowadzić stricte statystycznej analizy podawanych przez respondentów zawodów. *Tabela 2* przedstawia wszystkie wskazywane przez przedsiębiorców zawody/stanowiska, na które planują oni zatrudnić pracowników.

TABELA 2. PROSZĘ WYMIENIĆ STANOWISKO, NA KTÓRE SZUKAĆ BĘDĄ PAŃSTWO PRACOWNIKÓW W CIĄGU 12 MIESIĘCY.

Kod zawodu	Nazwa zawodu	n
5249	Pracownicy sprzedaży i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani	4
3322	Przedstawiciele handlowi	3
4321	Magazynierzy i pokrewni	3
5141	Fryzjerzy	3
5223	Sprzedawcy sklepowi (ekspedienty)	3
7125	Szklarze	2
9313	Robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym	2
1211	Kierownicy do spraw finansowych	1
1323	Kierownicy do spraw budownictwa	1
2141	Inżynierowie do spraw przemysłu i produkcji	1
2142	Inżynierowie budownictwa	1
2166	Projektanci grafiki i multimedii	1
2251	Lekarze weterynarii bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji	1
2359	Specjaliści nauczania i wychowania gdzie indziej niesklasyfikowani	1
2514	Programiści aplikacji	1
3119	Technicy nauk fizycznych i technicznych gdzie indziej niesklasyfikowani	1
3431	Fotografowie	1
3512	Technicy wsparcia informatycznego i technicznego	1
4222	Pracownicy centrów obsługi telefonicznej (pracownicy call center)	1
5120	Kucharze	1
5131	Kelnerzy	1
5132	Barmani	1
5142	Kosmetyczki i pokrewni	1
7116	Robotnicy budowy dróg i pokrewni	1
7126	Hydraulicy i monterzy instalacji sanitarnych	1
7132	Lakiernicy	1
7223	Ustawiacze i operatorzy obrabiarek do metali i pokrewni	1
7511	Masarze, robotnicy w przetwórstwie ryb i pokrewni	1
7514	Robotnicy przetwórstwa surowców roślinnych	1
7522	Stolarze meblowi i pokrewni	1
7534	Tapicerzy i pokrewni	1
8122	Operatorzy urządzeń do obróbki powierzchniowej metali i nakładania powłok	1
8160	Operatorzy maszyn i urządzeń do produkcji wyrobów spożywczych i pokrewni	1
8322	Kierowcy samochodów osobowych i dostawczych	1

8342	Operatorzy sprzętu do robót ziemnych	1
8343	Operatorzy sprzętu do robót ziemnych i urządzeń pokrewnych	1

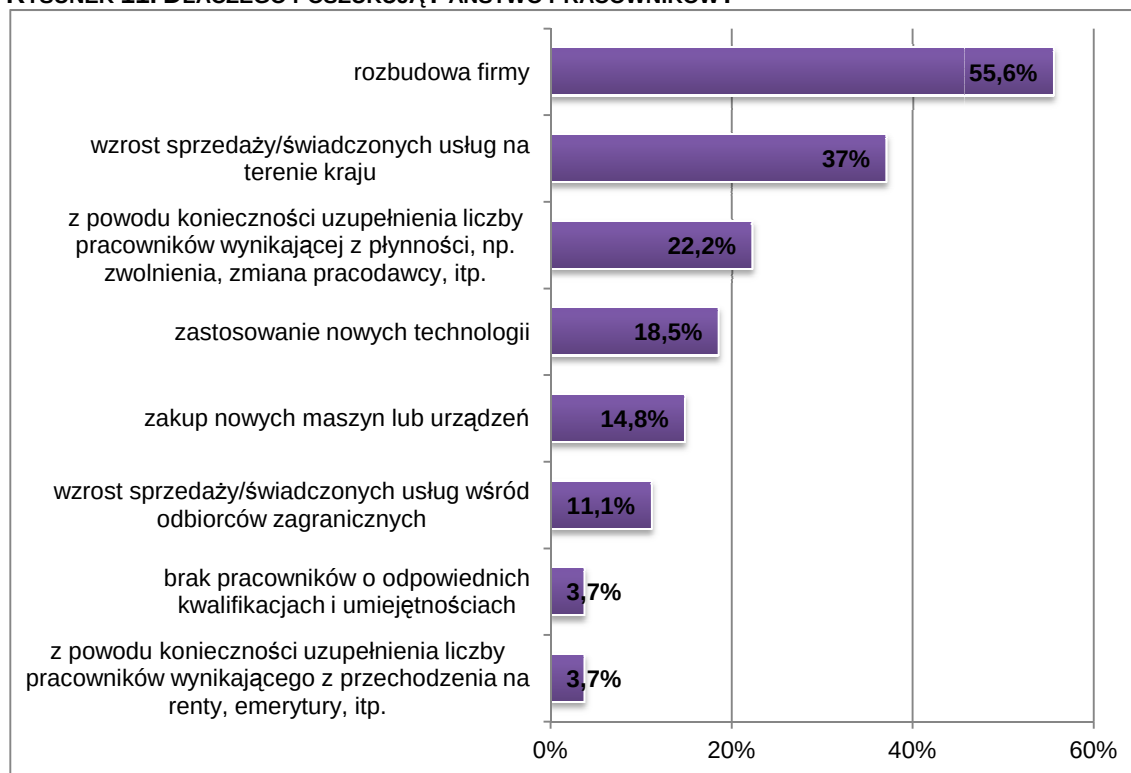
* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż zatrudnienie w firmach, które reprezentują, w ciągu najbliższego roku wzrośnie; do analizy wykorzystana została „Klasyfikacja Zawodów i Specjalności na potrzeby rynku pracy” (MPiPS, Warszawa 2010 r.)

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Głównym powodem, dla którego badani przedsiębiorcy planują zwiększyć liczbę zatrudnienia jest:

- ◆ rozbudowa firmy (55,6%),
- ◆ wzrost sprzedaży, bądź świadczonych usług na terenie kraju (37%),
- ◆ konieczność uzupełnienia liczby pracowników wynikająca z płynności, np. zwolnienia, zmiana pracodawcy, itp. (22,2% wskazań) (rysunek 11).

RYСУNEK 11. DLACZEGO POSZUKUJĄ PAŃSTWO PRACOWNIKÓW?

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż zatrudnienie w firmach, które reprezentują, w ciągu najbliższego roku wzrośnie; % odpowiedzi nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł udzielić więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Kolejne pytania zawarte w kwestionariuszu wywiadu dotyczyły tych przedsiębiorców, którzy w najbliższym czasie planują redukcję etatów.

Analiza zebranych danych wykazała, iż planowane zwolnienia dotyczyć będą w badanych firmach około 230 osób.

Z niniejszego badania wynika, iż bilans stanu zatrudnienia w badanych firmach jest dodatni – planowanych jest o 42 więcej przyjęć niż zwolnień pracowników.

Przedsiębiorcy, którzy w ciągu kolejnych 12 miesięcy będą redukować personel, również zostali poproszeni o wskazanie, w jakich zawodach, bądź na jakich stanowiskach planują zwolnienia. Odpowiedzi respondentów przedstawia tabela 3.

TABELA 3. PROSZĘ WYMIENIĆ STANOWISKA, NA KTÓRYCH NASTĄPI ZMNIEJSZENIE LICZBY PRACOWNIKÓW W CIĄGU 12 MIESIĘCY?

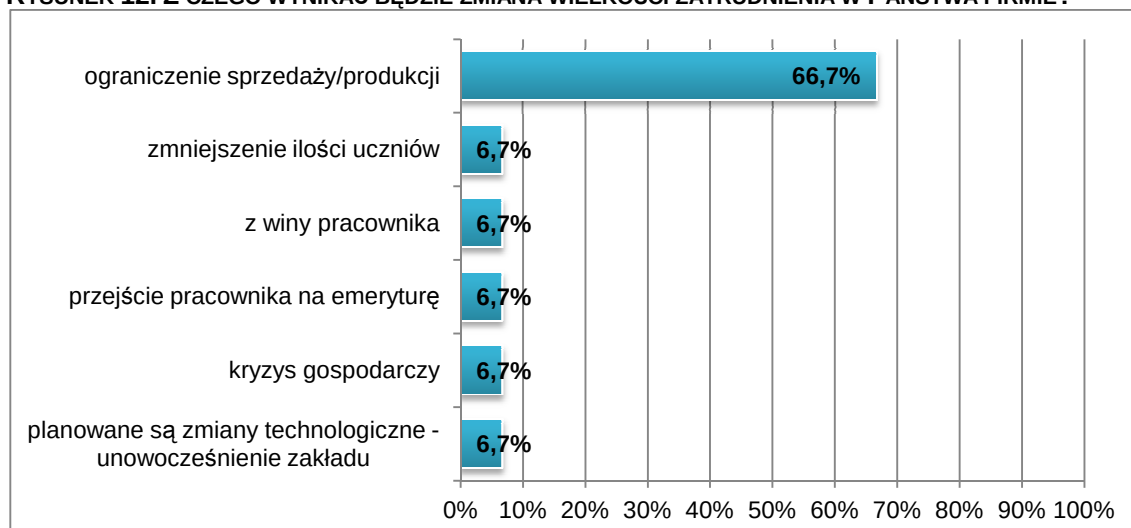
Kod zawodu	Nazwa zawodu	n
5223	Sprzedawcy sklepowi (ekspedienty)	3
5131	Kelnerzy	2
5413	Pracownicy ochrony osób i mienia	2
9112	Pomoce i sprzątaczkę biurowe, hotelowe i pokrewne	2
2221	Pielęgniarki bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji	1
2330	Nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (z wyjątkiem nauczycieli kształcenia zawodowego)	1
2354	Nauczyciele muzyki w placówkach pozaszkolnych	1
2422	Specjaliści do spraw administracji i rozwoju	1
2642	Dziennikarze	1
3433	Pracownicy bibliotek, galerii, muzeów i informacji naukowej	1
4211	Kasjerzy bankowi i pokrewni	1
4311	Pracownicy do spraw rachunkowości i księgowości	1
4321	Magazynierzy i pokrewni	1
7112	Murarze i pokrewni	1
7411	Elektrycy budowlani i pokrewni	1
7522	Stolarze meblowi i pokrewni	1
9412	Pomoce kuchenne	1

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż zatrudnienie w firmach, które reprezentują, w ciągu najbliższego roku zmniejszy się; do analizy wykorzystana została „Klasyfikacja Zawodów i Specjalności na potrzeby rynku pracy” (MPiPS, Warszawa 2010 r.)

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Z badania wynika, iż planowane zmniejszenie zatrudnienia w badanych firmach spowodowane jest w głównej mierze tym, iż badane przedsiębiorstwa planują ograniczyć sprzedaż, bądź produkcję. W ten sposób odpowiedziało 66,7% podmiotów gospodarczych (rysunek 12).

RYSUNEK 12. Z CZEGO WYNIKAĆ BĘDZIE ZMIANA WIELKOŚCI ZATRUDNIENIA W PAŃSTWA FIRMIE?

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż zatrudnienie w firmach, które reprezentują, w ciągu najbliższego roku wzrośnie; % odpowiedzi nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł udzielić więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

3. Zawody kluczowe w badanych firmach oraz oczekiwania pracodawców odnośnie pracowników zatrudnionych w tych zawodach

Kolejna kwestia poruszona podczas bezpośrednich wywiadów kwestionariuszowych dotyczyła zawodów kluczowych w badanych firmach oraz oczekiwań pracodawców odnośnie osób zatrudnionych w tych zawodach. Ta część badania posłużyć miała do znalezienia odpowiedzi na pytania:

- ◆ jakie zdaniem pracodawców są najważniejsze kwalifikacje i kompetencje z punktu widzenia pracy zawodowej?
- ◆ jakich kwalifikacji i kompetencji zawodowych poszukują pracodawcy w ofertach pracy?

Przedsiębiorcy, poproszeni o wskazanie zawodów kluczowych dla ich firmy, w których jest, lub będzie zatrudnionych najwięcej pracowników, najczęściej wskazywali:

- ◆ sprzedawców sklepowych,
- ◆ robotników pomocniczych w budownictwie ogólnym,
- ◆ księgowych,
- ◆ magazynierów i pokrewnych,
- ◆ kucharzy.

Pozostałe wskazywane zawody przedstawia tabela 4.

TABELA 4. PROSZĘ WYMIENIĆ ZAWODY KLUCZOWE DLA PAŃSTWA FIRMY, W KTÓRYCH JEST LUB BĘDZIE ZATRUDNIONYCH NAJWIĘCEJ PRACOWNIKÓW?

Kod zawodu	Nazwa zawodu	n
5223	Sprzedawcy sklepowi (ekspedienty)	32
9313	Robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym	10
3313	Księgowi	8
4321	Magazynierzy i pokrewni	8
5120	Kucharze	8
7126	Hydraulicy i monterzy instalacji sanitarnych	7
7231	Mechanicy pojazdów samochodowych	6
7412	Elektromechanicy i elektromonterzy	6
7522	Stolarze meblowi i pokrewni	6
2341	Nauczyciele szkół podstawowych	5
3322	Przedstawiciele handlowi	5
5131	Kelnerzy	5
8322	Kierowcy samochodów osobowych i dostawczych	5
5141	Fryzjerzy	4
7112	Murarze i pokrewni	4
7421	Monterzy i serwisanci urządzeń elektronicznych	4
9312	Robotnicy pomocniczy w budownictwie drogowym, wodnym i pokrewni	4
2166	Projektanci grafiki i multimedii	3
2330	Nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (z wyjątkiem nauczycieli kształcenia zawodowego)	3
2359	Specjaliści nauczania i wychowania gdzie indziej niesklasyfikowani	3
2422	Specjaliści do spraw administracji i rozwoju	3
2433	Specjaliści do spraw sprzedaży (z wyłączeniem technologii informacyjno-komunikacyjnych)	3
3321	Agenci ubezpieczeniowi	3
5153	Gospodarze budynków	3
5230	Kasjerzy i sprzedawcy biletów	3
5413	Pracownicy ochrony osób i mienia	3
9112	Pomoce i sprzątaczk biurowe, hotelowe i pokrewne	3
9412	Pomoce kuchenne	3
2142	Inżynierowie budownictwa	2
2161	Architekci	2
2212	Lekarze specjaliści	2
2221	Pielęgniarki bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji	2
2252	Lekarze weterynarii specjaliści	2
2423	Specjaliści do spraw zarządzania zasobami ludzkimi	2
2512	Specjaliści do spraw rozwoju systemów informatycznych	2
2611	Adwokaci, radcy prawni i prokuratorzy	2
3112	Technicy budownictwa	2
3142	Technicy rolnictwa i pokrewni	2
3315	Rzeczoznawcy (z wyłączeniem majątkowych)	2
3343	Pracownicy administracyjni i sekretarze biura zarządu	2
3359	Urzędnicy państwowi do spraw nadzoru gdzie indziej niesklasyfikowani	2
4110	Pracownicy obsługi biurowej	2
4120	Sekretarki (ogólne)	2

5249	Pracownicy sprzedaży i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani	2
5329	Pracownicy opieki osobistej w ochronie zdrowia i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani	2
7111	Monterzy konstrukcji budowlanych i konserwatorzy budynków	2
7129	Robotnicy budowlani robót wykończeniowych i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani	2
7512	Piekarze, cukiernicy i pokrewni	2
7514	Robotnicy przetwórstwa surowców roślinnych	2
7534	Tapicerzy i pokrewni	2
8212	Monterzy sprzętu elektrycznego	2
8213	Monterzy sprzętu elektronicznego	2
1323	Kierownicy do spraw budownictwa	1
2113	Chemicy	1
2132	Specjaliści w zakresie rolnictwa, leśnictwa i pokrewni	1
2133	Specjaliści do spraw ochrony środowiska	1
2141	Inżynierowie do spraw przemysłu i produkcji	1
2149	Inżynierowie i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani	1
2163	Projektanci wzornictwa przemysłowego i odzieży	1
2231	Położne bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji	1
2281	Farmaceuci	1
2285	Audiofonolodzy i logopedzi	1
2342	Specjaliści do spraw wychowania małego dziecka	1
2351	Wizytatorzy i specjaliści metod nauczania	1
2353	Lektorzy języków obcych	1
2431	Specjaliści do spraw reklamy i marketingu	1
2441	Specjaliści do spraw rynku nieruchomości	1
2514	Programiści aplikacji	1
2522	Administratorzy systemów komputerowych	1
2621	Archiwiści i muzealnicy	1
2642	Dziennikarze	1
2655	Aktorzy	1
3115	Technicy mechanicy	1
3119	Technicy nauk fizycznych i technicznych gdzie indziej niesklasyfikowani	1
3131	Operatorzy urządzeń energetycznych	1
3135	Kontrolerzy (sterowniczy) procesów metalurgicznych	1
3144	Technicy technologii żywności	1
3214	Technicy medyczni i dentystyczni	1
3220	Dietetycy i żywieniowcy	1
3240	Technicy weterynarii	1
3253	Optycy okularowi	1
3341	Kierownicy biura	1
3342	Sekretarze sądowi	1
3411	Średni personel z dziedziny prawa i pokrewny	1
3433	Pracownicy bibliotek, galerii, muzeów i informacji naukowej	1
3512	Technicy wsparcia informatycznego i technicznego	1
3521	Operatorzy urządzeń do rejestracji i transmisji obrazu i dźwięku	1
4211	Kasjerzy bankowi i pokrewni	1
4222	Pracownicy centrów obsługi telefonicznej (pracownicy callcenter)	1

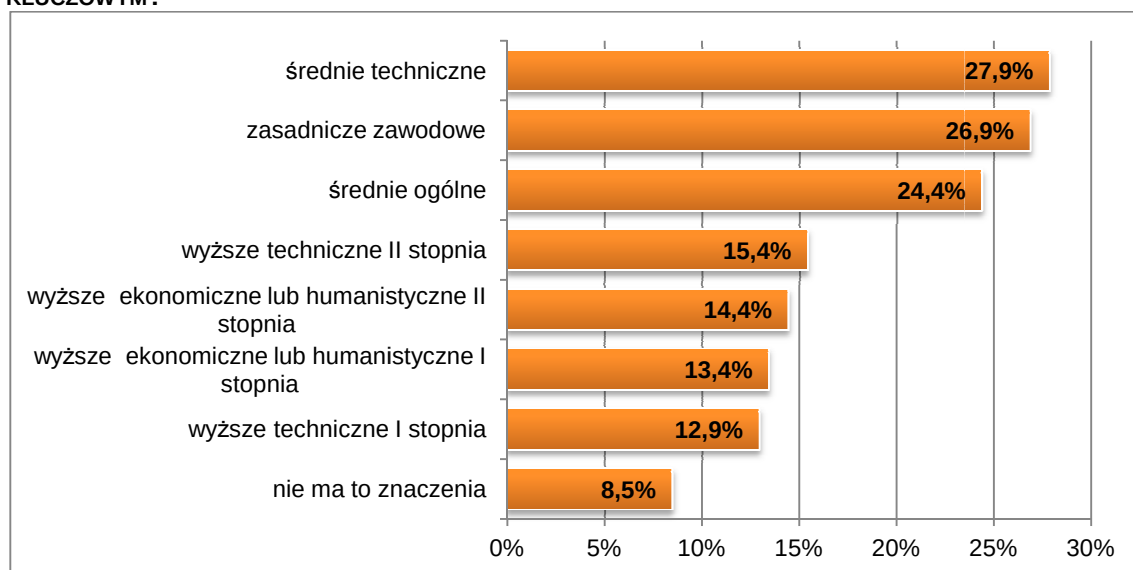
4224	Recepcjoniści hotelowi	1
4419	Pracownicy obsługi biura gdzie indziej niesklasyfikowani	1
5132	Barmani	1
5246	Wydawcy posiłków	1
5411	Strażacy	1
6221	Hodowcy ryb	1
7115	Cieśle i stolarze budowlani	1
7122	Posadzkarze, parkieciarze i glazurnicy	1
7125	Szklarze	1
7131	Malarze i pokrewni	1
7132	Lakiernicy	1
7211	Formierze odlewniczy i pokrewni	1
7212	Spawacze i pokrewni	1
7223	Ustawiacze i operatorzy obrabiarek do metali i pokrewni	1
7311	Mechanicy precyzyjni	1
7315	Formowacze wyrobów szklanych, krajacze i szlifierze szkła	1
7322	Drukarze	1
7323	Introligatorzy i pokrewni	1
7411	Elektrycy budowlani i pokrewni	1
7511	Masarze, robotnicy w przetwórstwie ryb i pokrewni	1
7523	Ustawiacze i operatorzy maszyn do obróbki i produkcji wyrobów z drewna	1
7533	Szwaczki, hafciarki i pokrewni	1
8111	Górnicy podziemnej i odkrywkowej eksploatacji złóż i pokrewni	1
8159	Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów włókienniczych, futrzarskich i skórzanych gdzie indziej niesklasyfikowani	1
8219	Monterzy gdzie indziej niesklasyfikowani	1
8332	Kierowcy samochodów ciężarowych	1
8342	Operatorzy sprzętu do robót ziemnych	1
9629	Pracownicy przy pracach prostych gdzie indziej niesklasyfikowani	1

* do analizy wykorzystana została „Klasyfikacja Zawodów i Specjalności na potrzeby rynku pracy” (MPiPS, Warszawa 2010 r.)

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Osoba zatrudniona w zawodach kluczowych w większości badanych firm powinna posiadać wykształcenie średnie techniczne (27,9%). Następnie wskazywane było wykształcenie zasadnicze zawodowe (26,9%) oraz średnie ogólne (24,4%). Dla 8,5% respondentów poziom wykształcenia osoby zatrudnionej w zawodzie kluczowym, nie ma znaczenia (rysunek 13).

RYSUNEK 13. JAKIE WYKSZTAŁCENIE POWINNA MIEĆ OSOBA ZATRUDNIONA W ZAWODZIE KLUCZOWYM?

* % odpowiedzi nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł udzielić więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Analiza pozyskanego materiału badawczego wykazała, iż opinie przedsiębiorców z miasta Koszalina odnośnie wymaganego wykształcenia pracowników są zróżnicowane. Wykształcenie wyższe wymagane jest w większości badanych przedsiębiorstwach w zlokalizowanych w mieście Koszalinie, szczególnie w branżach L – działalność związana z obsługą rynku nieruchomości, P – edukacja, J – informacja i komunikacja, M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, D - wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych, E - dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją, R – działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją, O - administracja publiczna i obrona narodowa obowiązkowe zabezpieczenia społeczne, Q - opieka zdrowotna i pomoc społeczna oraz N - działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca.

W przypadku pozostałych branż wymaga się:

- ◆ wykształcenia średniego technicznego, bądź zasadniczego zawodowego w branżach A – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, H - transport i gospodarka magazynowa, F – budownictwo oraz C – przetwórstwo przemysłowe,
- ◆ w przypadku pozostałych branż odpowiedzi respondentów są zróżnicowane (tabela 5).

TABELA 5. WYMAGANE WYKSZTAŁCENIE PRACOWNIKÓW POD WZGLĘDEM SEKCJI PKD

	Wyższe techniczne II stopnia		Wyższe techniczne I stopnia		Wyższe ekonomiczne lub humanistyczne II stopnia		Wyższe ekonomiczne lub humanistyczne I stopnia		Średnie techniczne		Średnie ogólne		Zasadnicze zawodowe		Nie ma to znaczenia		Ogółem
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
A-rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1	33,3%	0	0%	0	0%	0	0%	1	33,3%	0	0%	1	33,3%	0	0%	3
B-górnictwo i wydobywanie	1	25%	0	0%	1	25%	0	0%	1	25%	1	25%	0	0%	0	0%	4
C-przetwórstwo przemysłowe	1	2,9%	0	0%	2	5,9%	2	5,9%	10	29,4%	6	17,6%	9	26,5%	4	11,8%	34
D-wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0%	1	33,3%	0	0%	1	33,3%	1	33,3%	0	0%	0	0%	0	0%	3
E-dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	33%	1	33,3%	0	0%	0	0%	1	33,3%	0	0%	0	0%	0	0%	3
F-budownictwo	3	9,7%	2	6,5%	1	3,2%	1	3,2%	5	16,1%	1	3,2%	14	45,2%	4	12,9%	31
G-handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	3	5%	5	8,3%	1	1,7%	3	5%	16	26,7%	17	28,3%	13	21,7%	2	3,3%	60
H-transport i gospodarka magazynowa	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1	33,3%	0	0%	1	33,3%	1	33,3%	3
I-działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	0	0%	0	0%	1	9,1%	0	0%	2	18,2%	2	18,2%	4	36,4%	2	18,2%	11

J-Informacja i komunikacja	0	0%	1	25%	1	25%	1	25%	0	0%	0	0%	1	25%	0	0%	4
K-działalność finansowa i ubezpieczeniowa	1	12,5%	0	0%	1	12,5%	1	12,5%	1	12,5%	3	37,5%	0	0%	1	12,5%	8
L-działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1	14,3%	3	42,9%	1	14,3%	2	28,6%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	7
M-działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	7	30,4%	4	17,4%	3	13%	2	8,7%	4	17,4%	2	8,7%	1	4,3%	0	0%	23
N-działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	1	20%	1	20%	1	20%	0	0%	0	0%	1	20%	1	20%	0	0%	5
O-administracja publiczna i obrona narodowa obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	3	27,3%	1	9,1%	2	18,2%	1	9,1%	1	9,1%	3	27,3%	0	0%	0	0%	11
P-edukacja	4	16,7%	3	12,5%	10	41,7%	5	20,8%	0	0%	1	4,2%	1	4,2%	0	0%	24
Q-opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1	10%	1	10%	1	10%	3	30%	0	0%	3	30%	1	10%	0	0%	10
R-działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1	11,1%	1	11,1%	1	11,1%	3	33,3%	1	11,1%	0	0%	1	11,1%	1	11,1%	9
S-pozostała działalność usługowa	2	5,7%	1	2,9%	2	5,7%	2	5,7%	11	31,4%	9	25,7%	6	17,1%	2	5,7%	35
T-gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	0	0%	1	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1

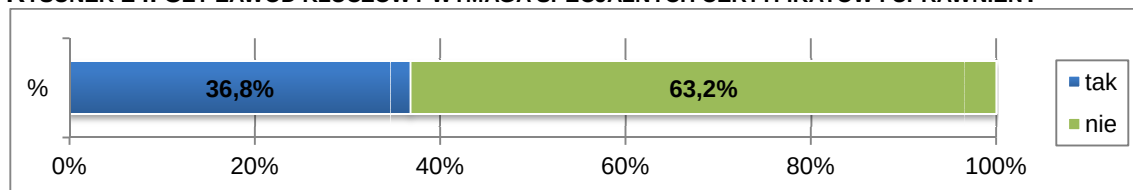
* liczba odpowiedzi respondentów nie sumuje się do 201, gdyż respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wśród przedstawicieli badanych podmiotów gospodarczych 36,8% zadeklarowało, iż zawody kluczowe w ich firmach wymagają dodatkowych certyfikatów i uprawnień (rysunek 14).

Najwięcej, bo 78,4% respondentów wskazało, iż wymaga od swych pracowników uprawnień w wymaganym zakresie, natomiast 10,8% wskazało, iż wymaga odpowiednich kwalifikacji. W dalszej kolejności respondenci wskazywali na konieczność posiadania prawa jazdy wymaganej kategorii (8,1%) (tabela 6).

RYСУNEK 14. CZY ZAWÓD KLUCZOWY WYMAGA SPECJALNYCH CERTYFIKATÓW I UPRAWNIEŃ?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

TABELA 6. JAKICH CERTYFIKATÓW I UPRAWNIEŃ WYMAGA SIĘ W OD OSÓB W KLUCZOWYM ZAWODZIE?

	n	%
Uprawnienia w wymaganym zakresie	58	78,4%
Odpowiednie kwalifikacje	8	10,8%
Prawo jazdy wymaganej kategorii	6	8,1%
Ukończony wymagany kurs	5	6,8%
Uprawnienia na wózki widłowe	4	5,4%
Zdobycie wymaganej licencji	2	2,7%
Specjalizacja	1	1,4%

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż kluczowy zawód w firmie, którą reprezentują wymaga specjalnych certyfikatów i uprawnień; % odpowiedzi nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł udzielić więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Dodatkowe certyfikaty i uprawnienia w głównej mierze wymagane są od pracowników zatrudnionych w branżach: górnictwo i wydobywanie (sekcja B), transport i gospodarka magazynowa (sekcja H), działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (sekcja L), opieka zdrowotna i pomoc społeczna (sekcja Q), gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby (sekcja T), a także w mniejszym stopniu w sekcjach: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (sekcja A), administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne (sekcja O), działalność finansowa i ubezpieczeniowa (sekcja K), dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją (sekcja E) oraz działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (sekcja N) (tabela 7).

TABELA 7. BRANŻA PRZEDSIĘBIORSTWA A WYMAGANIE SPECJALNYCH CERTYFIKATÓW I UPRAWNIEŃ

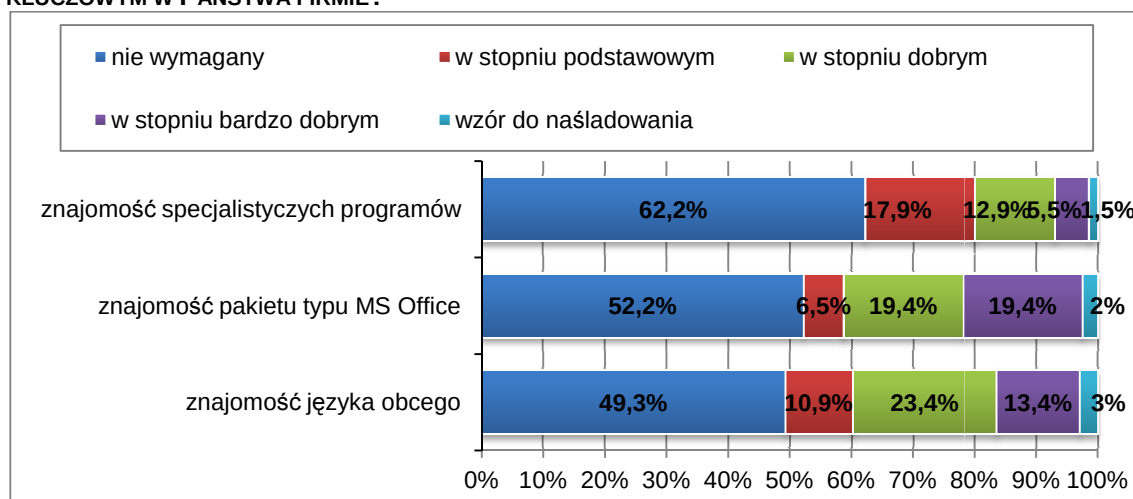
	Nie		Tak		Ogółem
	n	%	n	%	
B-górnictwo i wydobywanie	0	0%	1	100%	1
H-transport i gospodarka magazynowa	0	0%	3	100%	3
L-działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	0	0%	3	100%	3
Q-opieka zdrowotna i pomoc społeczna	0	0%	6	100%	6
T-gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	0	0%	1	100%	1
A-rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1	33,3%	2	66,7%	3
O-administracja publiczna i obrona narodowa obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	3	33,3%	6	66,7%	9
K-działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3	42,9%	4	57,1%	7
E-dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	50%	1	50%	2
N-działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	2	50%	2	50%	4
F-budownictwo	14	51,9%	13	48,1%	27
P-edukacja	7	58,3%	5	41,7%	12
M-działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	8	61,5%	5	38,5%	13
C-przetwórstwo przemysłowe	18	75%	6	25%	24
S-pozostała działalność usługowa	20	76,9%	6	23,1%	26
G-handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	31	79,5%	8	20,5%	39
R-działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	5	83,3%	1	16,7%	6
I-działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	9	90%	1	10%	10
D-wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2	100%	0	0%	2
J-Informacja i komunikacja	3	100%	0	0%	3

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Analiza zgromadzonego materiału badawczego wykazała, iż przedstawiciele wiodących branż w regionie w większości (52,2% wskazań) nie wymagają znajomości pakietu typu MS Office, czy specjalistycznych programów (62,2%).

Zgodnie z odpowiedziami ankietowanych ponad połowa badanych oczekuje od swych pracowników znajomości języka obcego (rysunek 15).

RYСУNEK 15. JAKI POZIOM WIEDZY WYMAGANY JEST W STOSUNKU DO PRACOWNIKA W ZAWODZIE KLUCZOWYM W PAŃSTWA FIRMIE?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Co najmniej dobra znajomość pakietu typu MS Office wymagana jest wśród pracodawców, których firmy działają w ramach sekcji górnictwo i wydobywanie (sekcja B), wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (sekcja D), dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją (sekcja E), gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby (sekcja T), a także w mniejszym stopniu w sekcjach N – działalność w zakresie administrowania oraz działalność wspierająca, J – informacja i komunikacja oraz L – działalność związana z obsługą rynku nieruchomości.

Znajomości pakietu typu MS Office w stopniu co najmniej podstawowym oczekują pracodawcy reprezentujący branże J – informacja i komunikacja, O – administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne, a także w mniejszym stopniu w sekcji K – działalność finansowa i ubezpieczeniowa oraz G – handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle.

W pozostałych sekcjach w większości przypadków znajomość pakietu typu MS Office jest nie wymagana (tabela 8).

Znajomość specjalistycznych programów jest niewymagana przez większość pracodawców, reprezentujących sekcję działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (sekcja I). W sekcjach F- budownictwo, A – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, H – transport i gospodarka magazynowa oraz Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna, mimo iż większość przedsiębiorców zadeklarowała, iż nie wymaga znajomości specjalistycznych programów to jednocześnie prawie 1/3 badanych z danej branży wymaga tej znajomości w stopniu co najmniej dobrym. Natomiast w sekcjach J – informacja i komunikacja, L – działalność związana z obsługą rynku nieruchomości, R – działalność związana z kulturą, rozrywkę i rekreacją

oraz M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna i K – działalność finansowa i ubezpieczeniowa, mimo iż większość przedsiębiorców zadeklarowało, iż wymagają znajomości specjalistycznych programów, to około 1/3 przedstawicieli tych branż nie wymaga aby pracownicy posiadali tą umiejętność.

W co najmniej stopniu dobrym znajomość specjalistycznych programów jest oczekiwana w stosunku do pracowników zatrudnionych w firmach z sekcji B- górnictwo i wydobywanie, D – wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych, E - dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją oraz T - gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby. W pozostałych branżach wymagania są bardzo zróżnicowane (*tabela 9*).

Znajomość języka obcego nie wymagana jest w większości przedsiębiorstw działających w ramach sekcji I - działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi. W stopniu co najmniej dobrym znajomości języków obcych oczekują pracodawcy, którzy prowadzą działalność gospodarczą w branżach: B – górnictwo i wydobywanie, D - wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych, E - dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją, gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby (sekcja T). W pozostałych sekcjach oczekiwania pracodawców są bardzo zróżnicowane – znajomości języka obcego wymaga się w stopniu co najmniej dobrym, bądź nie wymaga się w ogóle (*tabela 10*).

TABELA 8. BRANŻA PRZEDSIĘBIORSTWA, A WYMAGANIA ODNOŚNIE ZNAJOMOŚCI PAKIETU MS OFFICE

	Nie wymagany		Stopień podstawowy		Stopień dobry		Stopień bardzo dobry		Wzór do naśladowania		Ogółem
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
A-rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	2	66,7%	0	0%	1	33,3%	0	0%	0	0%	3
B-górnictwo i wydobywanie	0	0%	0	0%	0	0%	1	100%	0	0%	1
C-przetwórstwo przemysłowe	16	66,7%	2	8,3%	3	12,5%	2	8,3%	1	4,2%	24
D-wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0%	0	0%	1	50%	1	50%	0	0%	2
E-dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	0	0%	0	0%	2	100%	0	0%	0	0%	2
F-budownictwo	17	63%	2	7,4%	5	18,5%	3	11,1%	0	0%	27
G-handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	16	41%	10	25,6%	10	25,6%	2	5,1%	1	2,6%	39
H-transport i gospodarka magazynowa	2	66,7%	1	33,3%	0	0%	0	0%	0	0%	3
I-działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	9	90%	0	0%	0	0%	1	10%	0	0%	10
J-Informacja i komunikacja	0	0%	1	33,3%	0	0%	2	66,7%	0	0%	3
K-działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2	28,6%	1	14,3%	1	14,3%	2	28,6%	1	14,3%	7
L-działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1	33,3%	0	0%	2	66,7%	0	0%	0	0%	3
M-działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	7	53,8%	0	0%	4	30,8%	2	15,4%	0	0%	13
N-działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	1	25%	0	0%	2	50%	0	0%	1	25%	4
O-administracja publiczna i obrona narodowa obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	1	11,1%	2	22,2%	1	11,1%	3	33,3%	2	22,2%	9
P-edukacja	7	58,3%	1	8,3%	2	16,7%	2	16,7%	0	0%	12
Q-opieka zdrowotna i pomoc społeczna	4	66,7%	0	0%	2	33,3%	0	0%	0	0%	6

R-działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	3	50%	1	16,7%	2	33,3%	0	0%	0	0%	6
S-pozostała działalność usługowa	11	42,3%	1	3,8%	9	34,6%	5	19,2%	0	0%	26
T-gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	0	0%	0	0%	0	0%	1	100%	0	0%	1

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

TABELA 9. BRANŻA PRZEDSIĘBIORSTWA, A WYMAGANIA ODNOŚNIE ZNAJOMOŚCI SPECJALISTYCZNYCH PROGRAMÓW

	Nie wymagany		Stopień podstawowy		Stopień dobry		Stopień bardzo dobry		Wzór do naśladowania		Ogółem
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
A-rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	2	66,7%	0	0%	0	0%	1	33,3%	0	0%	3
B-górnictwo i wydobywanie	0	0%	0	0%	0	0%	1	100%	0	0%	1
C-przetwórstwo przemysłowe	14	58,3%	1	4,2%	5	20,8%	4	16,7%	0	0%	24
D-wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0%	0	0%	1	50%	1	50%	0	0%	2
E-dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	0	0%	0	0%	1	50%	1	50%	0	0%	2
F-budownictwo	19	70,4%	0	0%	3	11,1%	5	18,5%	0	0%	27
G-handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	19	48,7%	5	12,8%	9	23,1%	4	10,3%	2	5,1%	39
H-transport i gospodarka magazynowa	2	66,7%	0	0%	1	33,3%	0	0%	0	0%	3
I-działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	9	90%	0	0%	1	10%	0	0%	0	0%	10
J-Informacja i komunikacja	1	33,3%	0	0%	0	0%	2	66,7%	0	0%	3
K-działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3	42,9%	0	0%	2	28,6%	1	14,3%	1	14,3%	7

L-działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1	33,3%	0	0%	1	33,3%	1	33,3%	0	0%	3
M-działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	5	38,5%	0	0%	1	7,7%	6	46,2%	1	7,7%	13
N-działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	1	25%	1	25%	1	25%	0	0%	1	25%	4
O-administracja publiczna i obrona narodowa obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	3	33,3%	1	11,1%	2	22,2%	3	33,3%	0	0%	9
P-edukacja	6	50%	2	16,7%	2	16,7%	2	16,7%	0	0%	12
Q-opieka zdrowotna i pomoc społeczna	4	66,7%	0	0%	2	33,3%	0	0%	0	0%	6
R-działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2	33,3%	0	0%	4	66,7%	0	0%	0	0%	6
S-pozostała działalność usługowa	14	53,8%	3	11,5%	3	11,5%	6	23,1%	0	0%	26
T-gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	0	0%	0	0%	0	0%	1	100%	0	0%	1

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

TABELA 10. BRANŻA PRZEDSIĘBIORSTWA, A WYMAGANIA ODNOŚNIE ZNAJOMOŚCI JĘZYKÓW OBCYCH

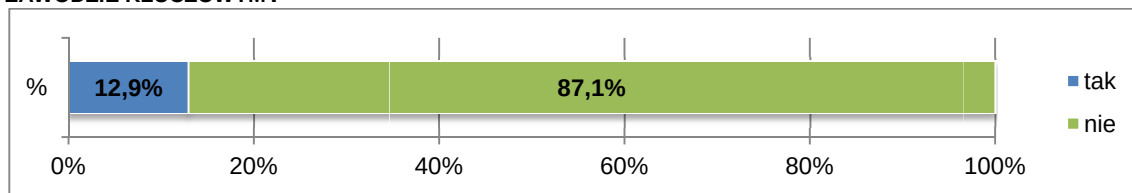
	Nie wymagany		W stopniu podstawowym		W stopniu dobrym		W stopniu bardzo dobrym		Wzór do naśladowania		Ogółem
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
A-rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	2	66,7%	1	33,3%	0	0%	0	0%	0	0%	3
B-górnictwo i wydobywanie	0	0%	1	100%	0	0%	0	0%	0	0%	1
C-przetwórstwo przemysłowe	15	62,5%	4	16,7%	3	12,5%	1	4,2%	1	4,2%	24
D-wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	2

E-dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	50%	0	0%	0	0%	1	50%	0	0%	2
F-budownictwo	22	81,5%	3	11,1%	2	7,4%	0	0%	0	0%	27
G-handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	24	61,5%	9	23,1%	6	15,4%	0	0%	0	0%	39
H-transport i gospodarka magazynowa	0	0%	2	66,7%	0	0%	1	33,3%	0	0%	3
I-działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	7	70%	0	0%	2	20%	1	10%	0	0%	10
J-Informacja i komunikacja	1	33,3%	0	0%	0	0%	2	66,7%	0	0%	3
K-działalność finansowa i ubezpieczeniowa	6	85,7%	0	0%	0	0%	1	14,3%	0	0%	7
L-działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	2	66,7%	0	0%	1	33,3%	0	0%	0	0%	3
M-działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	7	53,8%	3	23,1%	2	15,4%	0	0%	1	7,7%	13
N-działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	4	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	4
O-administracja publiczna i obrona narodowa obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	4	44,4%	3	33,3%	1	11,1%	1	11,1%	0	0%	9
P-edukacja	5	41,7%	2	16,7%	2	16,7%	2	16,7%	1	8,3%	12
Q-opieka zdrowotna i pomoc społeczna	5	83,3%	0	0%	1	16,7%	0	0%	0	0%	6
R-działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	4	66,7%	1	16,7%	1	16,7%	0	0%	0	0%	6
S-pozostała działalność usługowa	14	53,8%	7	26,9%	4	15,4%	1	3,8%	0	0%	26
T-gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	0	0%	0	0%	1	100%	0	0%	0	0%	1

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Spośród wszystkich pracodawców tylko 12,9% wskazało, iż oczekuje innych, niż wyżej wymienione kompetencji. Rozkład odpowiedzi przedstawia *tabela 11*.

RYСУNEK 16. CZY POSIADAJĄ PAŃSTWO JESZCZE JAKIEŚ INNE WYMAGANIA W STOSUNKU DO OSÓB W ZAWODZIE KLUCZOWYM?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

TABELA 11. JAKIE SĄ TO WYMAGANIA?

	n	%
Wiedza zawodowa/branżowa	9	34,6%
Uprawnienia i umiejętności zawodowe	8	30,8%
Prawo jazdy wymaganej kategorii	4	15,4%
Wiedza techniczna	3	11,5%
Znajomość przepisów prawa	3	11,5%
Obsługa kasy fiskalnej	1	3,8%

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż co do pracowników w kluczowym zawodzie, mają dodatkowe wymagania; % odpowiedzi nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł udzielić więcej niż jedną odpowiedź

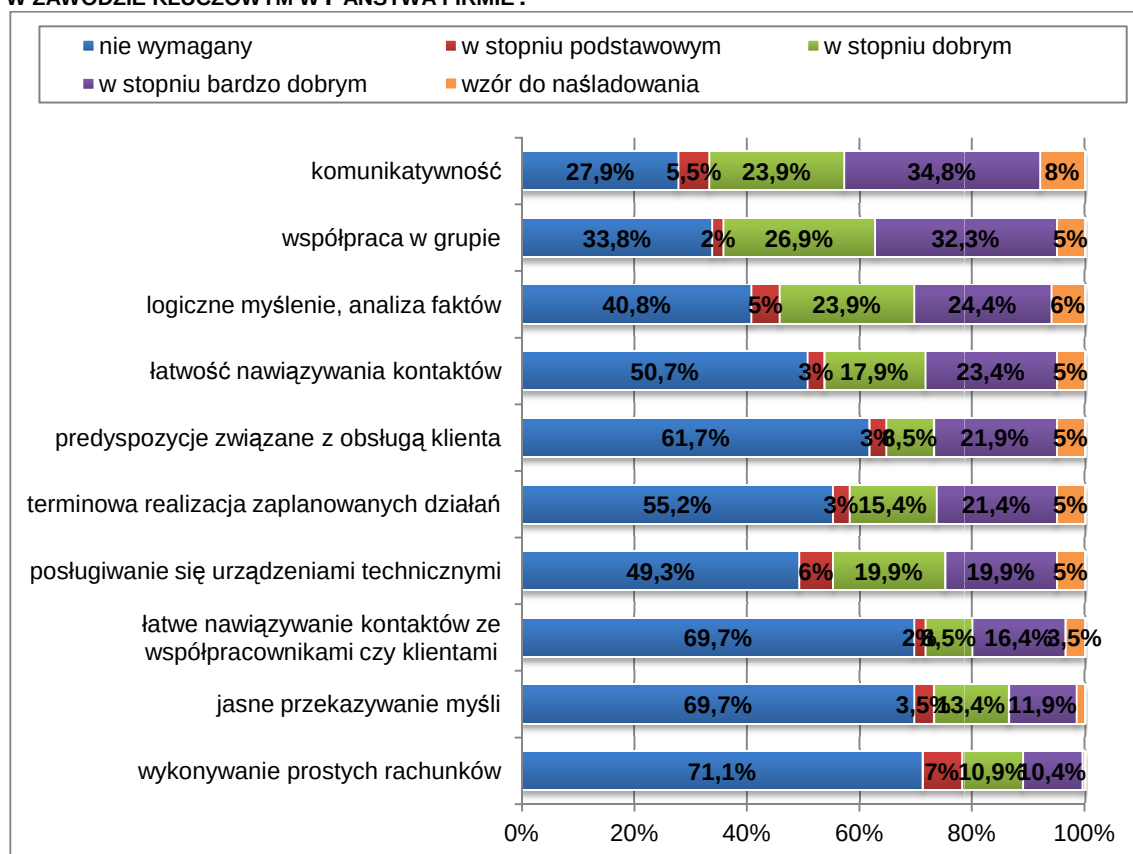
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Następnie pracodawcy mieli za zadanie wskazać umiejętności, które wymagane są w stosunku do pracowników zatrudnionych w zawodzie kluczowym oraz wskazać w jakim stopniu.

Na poniższym *rysunku 17* wskazanych zostało 10 najbardziej wymaganych umiejętności pracowników. Najważniejsze z nich są to:

- ◆ komunikatywność,
- ◆ współpraca w grupie,
- ◆ logiczne myślenie, analiza faktów,
- ◆ łatwość nawiązywania kontaktów,
- ◆ predyspozycje związane z obsługą komputera,
- ◆ terminowa realizacja zaplanowanych działań,
- ◆ posługiwanie się urządzeniami technicznymi.

RYСУNEK 17. JAKI POZIOM UMIEJĘTNOŚCI WYMAGANY JEST W STOSUNKU DO PRACOWNIKA W ZAWODZIE KLUCZOWYM W PAŃSTWA FIRMIE?

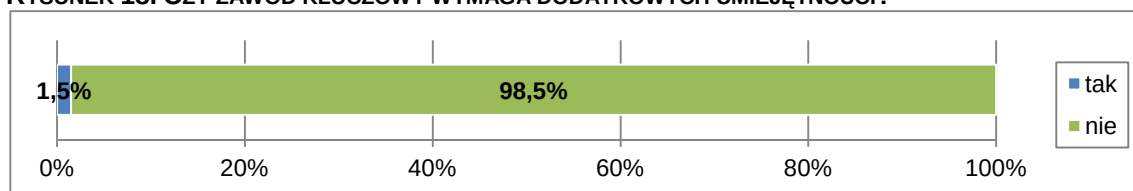

* na rysunku przedstawiono 10 umiejętności, których umiejętność jest najczęściej wymagana przez respondentów

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Jedynie 1,5% pracodawców uważa, że wykonywanie zawodu kluczowego w ich przedsiębiorstwie wymaga dodatkowych umiejętności. Wskazano na specjalizację, wiedzę i doświadczenie oraz zdolności manualne (tabela 12).

RYСУNEK 18. CZY ZAWÓD KLUCZOWY WYMAGA DODATKOWYCH UMIEJĘTNOŚCI?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

TABELA 12. JAKIE SĄ TO UMIEJĘTNOŚCI?

	n	%
Specjalizacje	1	33%
Wiedza i doświadczenie	1	33%
Zdolności manualne	1	33%

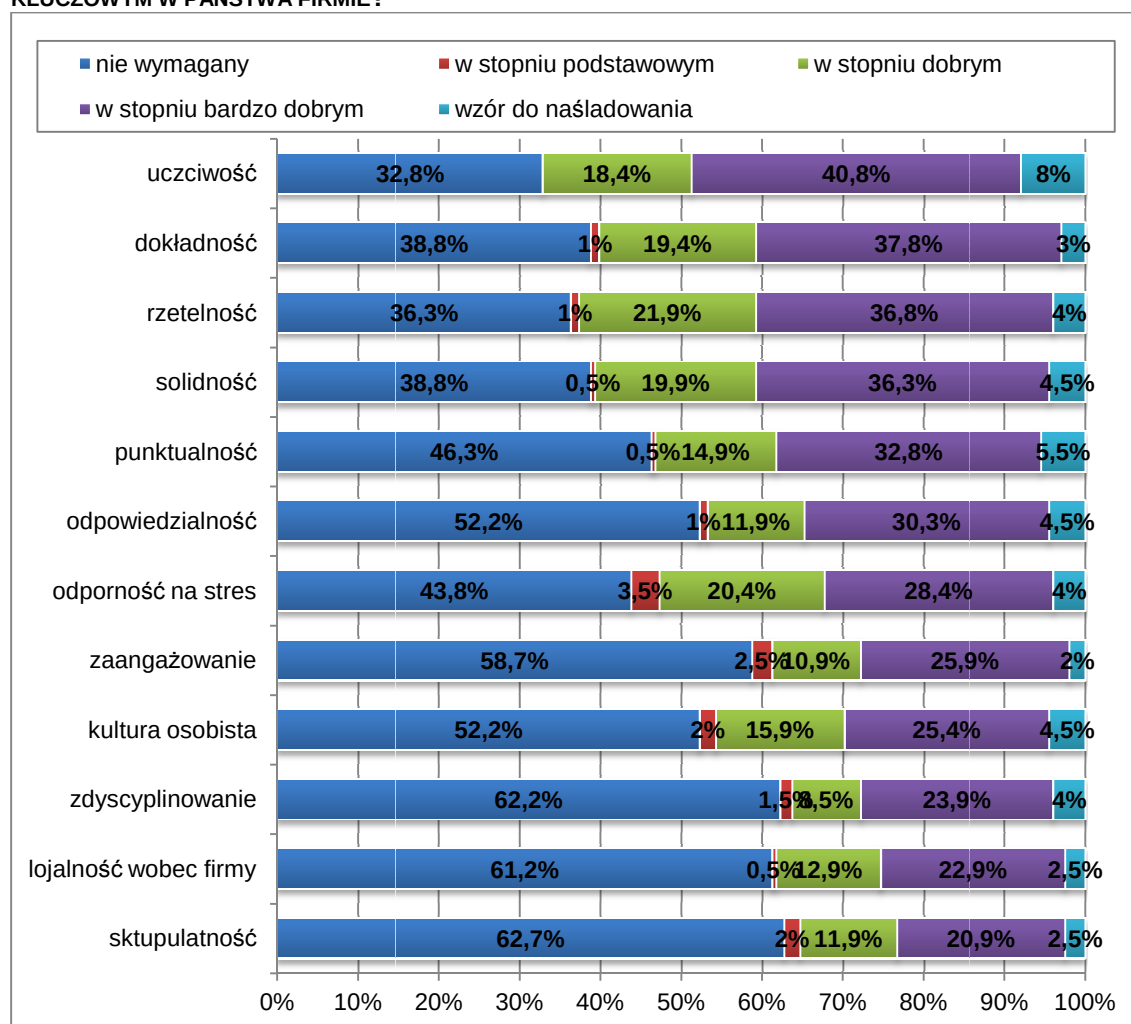
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Następnie przedsiębiorcy zostali poproszeni o wskazanie cech psychofizycznych, które powinien posiadać pracownik w zawodzie kluczowym w badanych firmach.

Rysunek 19 przedstawia najbardziej cenione przez pracodawców cechy – są to przede wszystkim;

- ◆ uczciwość,
- ◆ dokładność,
- ◆ rzetelność,
- ◆ solidność,
- ◆ punktualność,
- ◆ odpowiedzialność.

RYСУNEK 19. JAKI ZAKRES CECH PSYCHOFIZYCZNYCH POWINIEN POSIADAĆ PRACOWNIK W ZAWODZIE KLUCZOWYM W PAŃSTWA FIRMIE?

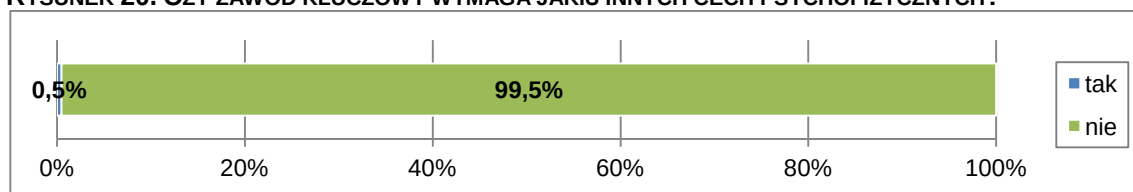

* na rysunku przedstawiono 10 umiejętności, których umiejętność jest najczęściej wymagana przez respondentów

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

0,5% badanych pracodawców wskazało, iż wykonywanie zawodu kluczowego wymaga cierpliwości (rysunek 20, tabela 13).

RYСУNEK 20. CZY ZAWÓD KLUCZOWY WYMAGA JAKIŚ INNYCH CECH PSYCHOFIZYCZNYCH?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

TABELA 13. JAKIE SĄ TO CECHY?

	n	%
Cierpliwość	1	100%

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

4. Wymagania stawiane pracownikom w zawodach kluczowych w badanych firmach

Analiza materiału badawczego wykazała, iż wśród firm w mieście Koszalin za kluczowe można uznać zwłaszcza następujące kategorie zawodowe:

- ◆ sprzedawcy sklepowi (ekspedienty),
- ◆ robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym,
- ◆ księgowi,
- ◆ architekci,
- ◆ kucharze,
- ◆ mechanicy pojazdów samochodowych,
- ◆ nauczyciele szkół podstawowych,
- ◆ przedstawiciele handlowi,
- ◆ hydraulicy i monterzy instalacji sanitarnych,
- ◆ fryzjerzy,
- ◆ stolarze meblowi i pokrewni,
- ◆ robotnicy pomocniczy w budownictwie drogowym, wodnym i pokrewni (tabela 14 i 15).

TABELA 14. ZAWODY KLUCZOWE A BRANŻA PRZEDSIĘBIORSTWA

	Sprzedawcy sklepowi (ekspedientzi)		Robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym		Księgowi		Architekci		Kucharze		Mechanicy pojazdów samochodowych	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
C-przetwórstwo przemysłowe	2	7%	0	0%	1	14%	0	0%	0	0%	2	33%
D-wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0%	0	0%	1	14%	0	0%	0	0%	0	0%
F-budownictwo	0	0%	9	100%	0	0%	1	17%	0	0%	0	0%
G-handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	19	68%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	4	67%
I-działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	1	4%	0	0%	0	0%	0	0%	4	66,7%	0	0%
L-działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	0	0%	0	0%	2	29%	0	0%	0	0%	0	0%
M-działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	0	0%	0	0%	1	14%	1	17%	0	0%	0	0%
N-działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	0	0%	0	0%	2	29%	0	0%	0	0%	0	0%
P-edukacja	0	0%	0	0%	0	0%	1	17%	0	0%	0	0%
R-działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1	16,7%	0	0%
S-pozostała działalność usługowa	6	21%	0	0%	0	0%	2	33%	1	16,7%	0	0%
T-gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	0	0%	0	0%	0	0%	1	17%	0	0%	0	0%
Ogółem	28	1	9	1	7	1	6	1	6	1	6	1

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

TABELA 15. Zawody kluczowe a branża przedsiębiorstwa

	Nauczyciele szkół podstawowych		Przedstawiciele handlowi		Hydraulicy i monterzy instalacji sanitarnych		Fryzjerzy		Stolarze meblowi i pokrewni		Robotnicy pomocniczy w budownictwie drogowym, wodnym i pokrewni	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
C-przetwórstwo przemysłowe	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	4	100%	0	0%
D-wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
F-budownictwo	0	0%	1	20%	4	80%	0	0%	0	0%	2	50%
G-handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	0	0%	2	40%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
I-działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
L-działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
M-działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	0	0%	0	0%	1	20%	0	0%	0	0%	0	0%
N-działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1	25%
O-administracja publiczna i obrona narodowa obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1	25%
P-edukacja	5	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
R-działalność związana z kulturą, rozrywką i	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%

rekreacją												
S-pozostała działalność usługowa	0	0%	2	40%	0	0%	4	100%	0	0%	0	0%
T-gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Ogółem	5	1	5	1	5	1	4	1	4	1	4	1

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Badanie wykazało, iż w głównej mierze od pracowników zatrudnionych w zawodach kluczowych oczekuje się wykształcenia zasadniczego zawodowego, bądź średniego technicznego. Taki rozkład odpowiedzi respondentów jest szczególnie widoczny w przypadku zawodów stolarze meblowi i pokrewni, kucharze, mechanicy pojazdów samochodowych, robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym oraz fryzjerzy i hydraulicy i monterzy instalacji sanitarnych. Wykształcenia wyższego technicznego oczekuje się w zawodzie architekt, natomiast wyższego ekonomicznego lub humanistycznego od osób zatrudnionych na stanowisko księgowy. W przypadku zawodów robotnicy pomocniczy w budownictwie drogowym, wodnym i pokrewni oczekuje się wykształcenie wyższego technicznego, bądź zasadniczego zawodowego, od przedstawicieli handlowych głównie średniego technicznego, ale także średniego ogólnego, bądź wyższego technicznego. Osoby zatrudnione na stanowisku sprzedawca sklepowy powinny posiadać wykształcenie średnie ogólne lub techniczne, natomiast robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym zasadnicze zawodowe (*tabela 16*).

TABELA 16. WYMAGANE WYKSZTAŁCENIE PRACOWNIKÓW DLA NAJCZĘŚCIEJ WYSTĘPUJĄCYCH ZAWODÓW KLUCZOWYCH

	Wyższe techniczne II stopnia		Wyższe techniczne I stopnia		Wyższe ekonomiczne Lub humanistyczne II stopnia		Wyższe ekonomiczne Lub humanistyczne I stopnia		Średnie techniczne		Średnie ogólne		Zasadnicze zawodowe		Nie ma to znaczenia		Ogółem
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)	0	0%	1	2,6%	2	5%	3	8%	11	28%	15	38%	4	10,3%	3	7,7%	39
Księgowi	1	6%	3	18,8%	4	25%	5	31%	1	6%	2	13%	0	0%	0	0%	16
Mechanicy pojazdów samochodowych	1	8%	1	8,3%	0	0%	0	0%	3	25%	2	17%	5	41,7%	0	0%	12
Architekci	4	44%	3	33,3%	1	11%	1	11%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	9
Robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1	11%	1	11%	6	66,7%	1	11,1%	9
Nauczyciele szkół podstawowych	1	13%	1	12,5%	3	38%	1	13%	0	0%	1	13%	1	12,5%	0	0%	8
Przedstawiciele handlowi	1	14%	1	14,3%	0	0%	0	0%	3	43%	2	29%	0	0%	0	0%	7
Hydraulicy i monterzy instalacji sanitarnych	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	3	43%	0	0%	4	57,1%	0	0%	7
Kucharze	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1	17%	0	0%	4	66,7%	1	16,7%	6
Fryzjerzy	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1	17%	2	33%	3	50%	0	0%	6
Stolarze meblowi i pokrewni	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1	20%	0	0%	3	60%	1	20%	5
Robotnicy pomocniczy w budownictwie drogowym, wodnym i pokrewni	2	40%	1	20%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1	20%	1	20%	5

* w tabeli przedstawione zostały tylko te zawody, które wskazało co najmniej 2% respondentów

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Większość przedsiębiorców zadeklarowała, iż nie mają wymagań odnośnie dodatkowych certyfikatów i uprawnień od osób zatrudnionych w zawodach kluczowych. Jedynie w zawodach: architekci, fryzjerzy, nauczyciele szkół podstawowych, księgowi, robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym oraz robotnicy w budownictwie drogowym, wodnym i pokrewni najczęściej wymaga się dodatkowych certyfikatów i uprawnień. W przypadku pozostałych zawodów wymagania te są rzadziej spotykane (*tabela 17*).

TABELA 17. WYMAGANIA ODNOŚNIE DODATKOWYCH CERTYFIKATÓW I UPRAWNIEŃ W ZAWODY KLUCZOWE W BADANYCH FIRMACH

	Nie		Tak		Ogółem
	n	%	n	%	
Architekci	0	0%	6	100%	6
Fryzjerzy	0	0%	4	100%	4
Nauczyciele szkół podstawowych	2	40%	3	60%	5
Księgowi	3	42,9%	4	57%	7
Robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym	4	44,4%	5	56%	9
Robotnicy pomocniczy w budownictwie drogowym, wodnym i pokrewni	2	50%	2	50%	4
Hydraulicy i monterzy instalacji sanitarnych	3	60%	2	40%	5
Mechanicy pojazdów samochodowych	5	83,3%	1	17%	6
Sprzedawcy sklepowi (ekspedienty)	25	89,3%	3	11%	28
Kucharze	6	100%	0	0%	6
Przedstawiciele handlowi	5	100%	0	0%	5
Stolarze meblowi i pokrewni	4	100%	0	0%	4

* w tabeli przedstawione zostały tylko te zawody, które wskazało co najmniej 2% respondentów
 źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Znajomości pakietu typu MS Office w zawodach takich jak kucharze, hydraulicy i monterzy instalacji sanitarnych, a także w mniejszym stopniu w zawodach nauczyciele szkół podstawowych, robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym, fryzjerzy i stolarze meblowi i pokrewni nie jest wymagana. W zawodzie architekt oraz księgowy znajomość pakietu wymagana jest w co najmniej stopniu dobrym, natomiast w zawodzie przedstawiciel handlowy wymaga się znajomości pakietu w stopniu co najmniej podstawowym. W odniesieniu do pozostałych zawodów pracodawcy mają różne wymagania, uzależnione od specyfiki pracy (*tabela 18*).

Znajomość specjalistycznych programów nie jest wymagana przez pracodawców odnośnie osób zatrudnionych na stanowiskach kucharze, hydraulicy i monterzy instalacji sanitarnych oraz w mniejszym stopniu w zawodach robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym oraz fryzjerzy.

Znajomość specjalistycznych programów w stopniu co najmniej dobrym wymagana jest od osób zatrudnionych w zawodzie architekt, natomiast

w stopniu co najmniej podstawowym w zawodach księgowi, mechanicy pojazdów samochodowych. Odnośnie pozostałych zawodów wymagania pracodawców są zróżnicowane (*tabela 19*).

Znajomość języka obcego jest niewymagana w zawodach kucharze, hydraulicy i monterzy instalacji sanitarnych, a także w mniejszym stopniu robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym, stolarze meblowi i pokrewni, robotnicy pomocniczy w budownictwie drogowym, wodnym i pokrewni, mechanicy pojazdów samochodowych oraz księgowi. Umiejętności posługiwania się językiem obcym w stopniu co najmniej podstawowym wymaga się odnośnie pozostałych kluczowych zawodach (*tabela 20*).

TABELA 18. WYMAGANIA ODNOŚNIE ZNAJOMOŚCI PAKIETU MS OFFICE W STOSUNKU DO PRACOWNIKÓW W ZAWODACH KLUCZOWYCH

	Nie wymagany		Stopień podstawowy		Stopień dobry		Stopień bardzo dobry		Wzór do naśladowania		Ogółem
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Architekci	0	0%	0	0%	2	33,3%	4	66,7%	0	0%	6
Nauczyciele szkół podstawowych	4	80%	0	0%	0	0%	1	20%	0	0%	5
Księgowi	2	28,6%	0	0%	4	57,1%	0	0%	1	14,3%	7
Przedstawiciele handlowi	0	0%	2	40%	3	60%	0	0%	0	0%	5
Kucharze	6	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	6
Fryzjerzy	3	75%	0	0%	0	0%	1	25%	0	0%	4
Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)	12	42,9%	3	10,7%	9	32,1%	3	10,7%	1	3,6%	28
Hydraulicy i monterzy instalacji sanitarnych	5	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	5
Mechanicy pojazdów samochodowych	2	33,3%	3	50%	1	16,7%	0	0%	0	0%	6
Stolarze meblowi i pokrewni	3	75%	1	25%	0	0%	0	0%	0	0%	4
Robotnicy pomocniczy w budownictwie drogowym, wodnym i pokrewni	2	50%	0	0%	1	25%	1	25%	0	0%	4
Robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym	7	77,8%	1	11,1%	1	11,1%	0	0%	0	0%	9

* w tabeli przedstawione zostały tylko te zawody, które wskazało co najmniej 2% respondentów

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

TABELA 19. WYMAGANIA ODNOŚNIE ZNAJOMOŚCI SPECJALISTYCZNYCH PROGRAMÓW W STOSUNKU DO PRACOWNIKÓW W ZAWODACH KLUCZOWYCH

	Nie wymagany		Stopień podstawowy		Stopień dobry		Stopień bardzo dobry		Wzór do naśladowania		Ogółem
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Architekci	0	0%	0	0%	0	0%	6	100%	0	0%	6
Nauczyciele szkół podstawowych	3	60%	1	20%	0	0%	1	20%	0	0%	5
Księgowi	2	28,6%	1	14,3%	3	42,9%	0	0%	1	14,3%	7
Przedstawiciele handlowi	3	60%	0	0%	1	20%	1	20%	0	0%	5
Kucharze	6	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	6
Fryzjerzy	3	75%	0	0%	0	0%	1	25%	0	0%	4
Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)	14	50%	3	10,7%	6	21,4%	4	14,3%	1	3,6%	28
Hydraulicy i monterzy instalacji sanitarnych	5	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	5
Mechanicy pojazdów samochodowych	1	16,7%	2	33,3%	3	50%	0	0%	0	0%	6

Stolarze meblowi i pokrewni	2	50%	1	25%	0	0%	1	25%	0	0%	4
Robotnicy pomocniczy w budownictwie drogowym, wodnym i pokrewni	2	50%	0	0%	1	25%	1	25%	0	0%	4
Robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym	7	77,8%	0	0%	2	22,2%	0	0%	0	0%	9

* w tabeli przedstawione zostały tylko te zawody, które wskazało co najmniej 2% respondentów

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

TABELA 20. WYMAGANIA ODNOŚNIE ZNAJOMOŚCI JĘZYKA OBCEGO W STOSUNKU DO PRACOWNIKÓW W ZAWODACH KLUCZOWYCH

	Nie wymagany		Stopień podstawowy		Stopień dobry		Stopień bardzo dobry		Wzór do naśladowania		Ogółem
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)	14	50%	8	28,6%	5	17,9%	1	3,6%	0	0%	28
Robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym	8	88,9%	1	11,1%	0	0%	0	0%	0	0%	9
Księgowi	5	71,4%	0	0%	2	28,6%	0	0%	0	0%	7
Architekci	2	33,3%	3	50%	1	16,7%	0	0%	0	0%	6
Kucharze	6	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	6
Mechanicy pojazdów samochodowych	4	66,7%	1	16,7%	1	16,7%	0	0%	0	0%	6
Nauczyciele szkół podstawowych	2	40%	1	20%	1	20%	1	20%	0	0%	5
Przedstawiciele handlowi	1	20%	2	40%	2	40%	0	0%	0	0%	5
Hydraulicy i monterzy instalacji sanitarnych	5	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	5
Fryzjerzy	1	25%	1	25%	1	25%	1	25%	0	0%	4
Stolarze meblowi i pokrewni	3	75%	0	0%	1	25%	0	0%	0	0%	4
Robotnicy pomocniczy w budownictwie drogowym, wodnym i pokrewni	3	75%	0	0%	0	0%	1	25%	0	0%	4

* w tabeli przedstawione zostały tylko te zawody, które wskazało co najmniej 2% respondentów

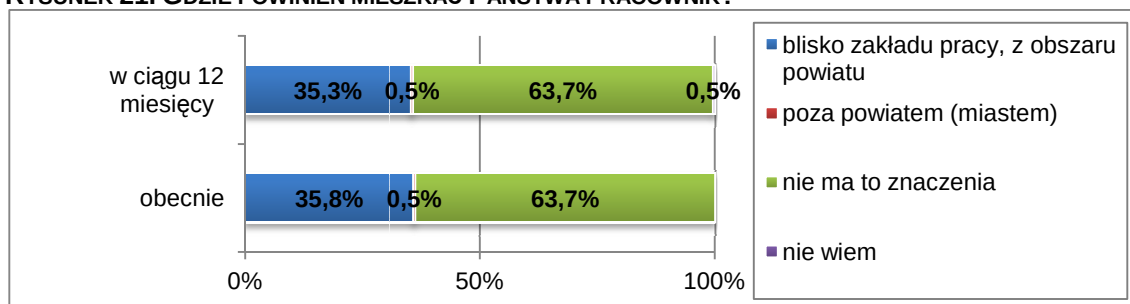
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

5. Profil demograficzny pracownika

Kolejne zawarte w kwestionariuszu wywiadu pytanie dotyczyło cech demograficznych pracowników.

Zdaniem większości respondentów (63,7%) miejsce zamieszkania pracowników nie ma znaczenia ani obecnie, ani w ciągu najbliższych 12 miesięcy. Średnio (obecnie oraz w ciągu najbliższych 12 miesięcy) 35,5% badanych zadeklarowało, że pracownicy powinni mieszkać blisko zakładu pracy (rysunek 21).

RYСУNEK 21. GDZIE POWINIEN MIESZKAĆ PAŃSTWA PRACOWNIK?

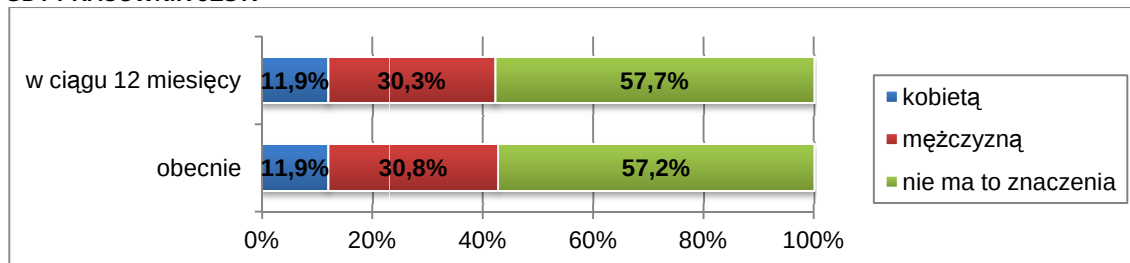

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Dla większości pracodawców, takie cechy jak płeć i wiek pracowników, nie mają istotnego znaczenia w wykonywaniu zawodów kluczowych. Wśród tych przedstawicieli badanych firm, dla których płeć osób zatrudnionych jest istotna, częściej pojawiały się odpowiedzi, iż z punktu widzenia kluczowego zawodu firmy, lepiej jest, gdy pracownik jest mężczyzną. W ten sposób odpowiedziała ponad połowa respondentów (rysunek 22).

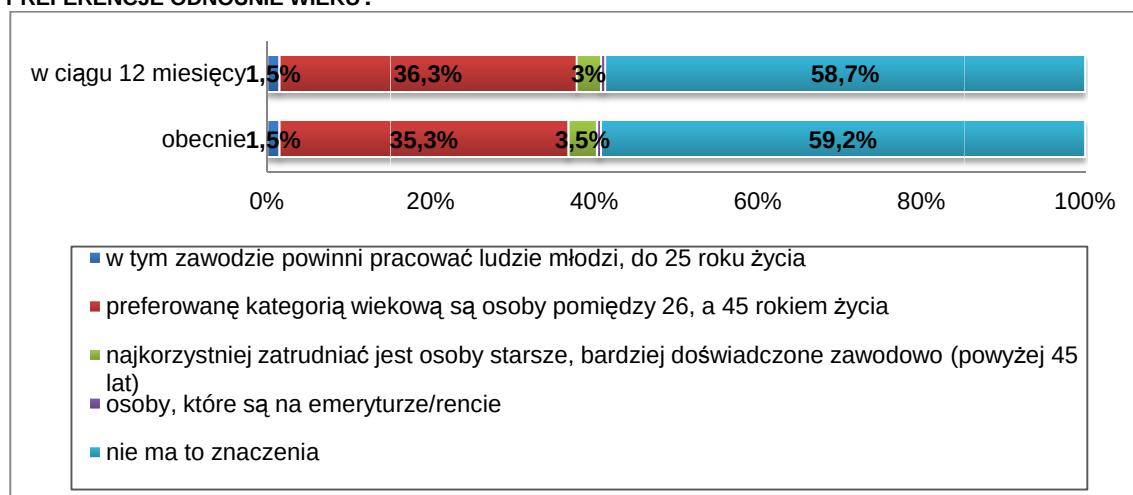
Natomiast ci przedsiębiorcy, dla których wiek pracownika jest ważny, najczęściej wskazywali, iż preferowaną kategorią wiekową są osoby pomiędzy 25, a 45 rokiem życia (rysunek 23).

RYСУNEK 22. CZY Z PUNKTU WIDZENIA KLUCZOWEGO ZAWODU PAŃSTWA FIRMY LEPIEJ JEST GDY PRACOWNIK JEST:

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

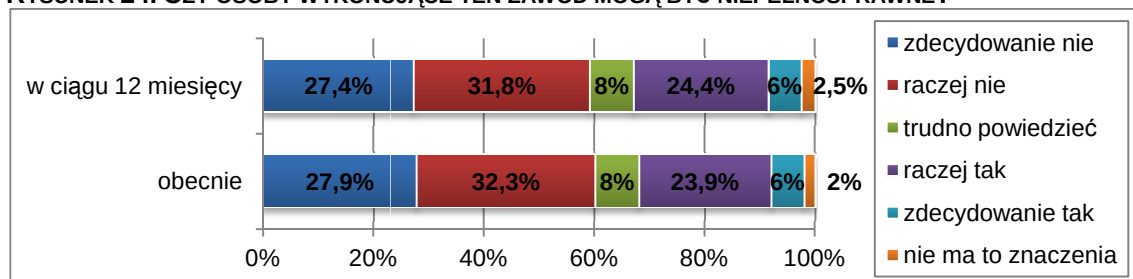
RYСУNEK 23. CZY WYSTĘPUJĄ W ODNIESIENIU DO ZAWODU KLUCZOWEGO JAKIEŚ OKREŚLONE PREFERENCJE ODNOŚNIE WIEKU?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Respondenci zostali również zapytani, czy w ich firmach obowiązki osób zatrudnionych w zawodach kluczowych dla firmy mogą być powierzone osobom niepełnosprawnym. Zdecydowana większość z nich zadeklarowała, że osoby niepełnosprawne nie mogą wykonywać tych czynności obecnie. Wyniki badań pokazują również, iż badani nie planują w ciągu najbliższych 12 miesięcy zatrudniać osób niepełnosprawnych na stanowiska kluczowe (ponad 27% wskazań „zdecydowanie nie” oraz ponad 31% „raczej nie”) (rysunek 24).

RYСУNEK 24. CZY OSOBY WYKONUJĄCE TEN ZAWÓD MOGĄ BYĆ NIEPEŁNOSPRAWNE?

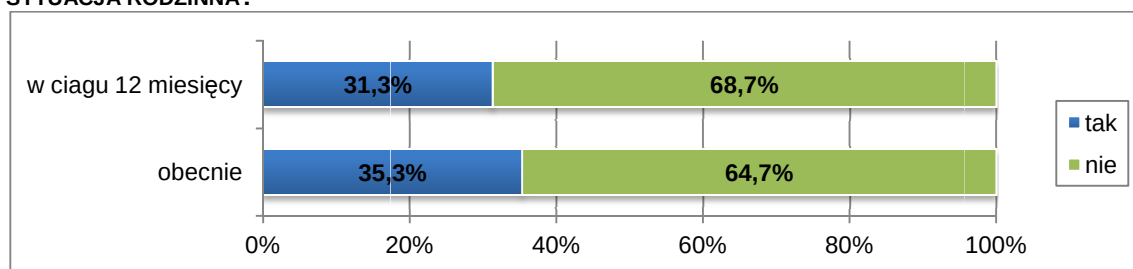

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Następnie badani przedsiębiorcy zostali poproszeni o wskazanie, czy w wykonywaniu zawodów kluczowych w ich firmach lepiej będzie, gdy pracownicy będą mieli ustabilizowaną sytuację rodzinną.

Analiza zgromadzonego materiału badawczego wykazała, iż zdania na ten temat są podzielone. Mimo to, można zauważyć, iż większy odsetek badanych wskazuje, iż ustabilizowana sytuacja oraz posiadanie dzieci nie są istotne w wykonywaniu zawodów kluczowych (rysunki 25 i 26).

RYСУNEK 25. CZY W WYKONYWANIU KLUCZOWEGO ZAWODU MA ZNACZENIE USTABILIZOWANA SYTUACJA RODZINNA?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

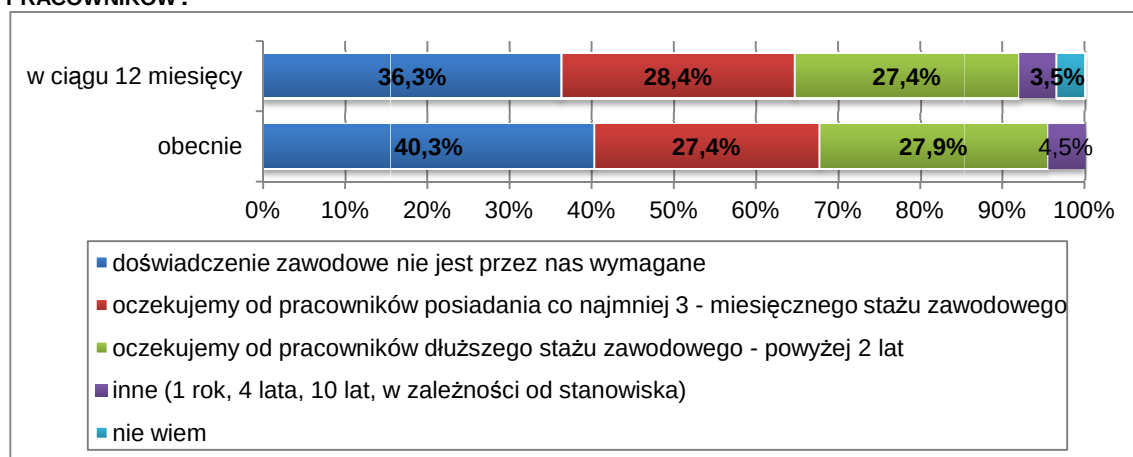
RYСУNEK 26. CZY W WYKONYWANIU KLUCZOWEGO ZAWODU MA ZNACZENIE POSIADANIE DZIECI?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

W niecałej 1/3 badanych firm, posiadanie co najmniej 3 miesięcznego stażu zawodowego, lub stażu powyżej 2 lat, jest najbardziej istotnym czynnikiem, który ma decydujący wpływ na zdobycie zatrudnienia. Mimo to, ponad 30% badanych wskazało, iż nie wymaga od pracowników posiadania doświadczenia zawodowego (rysunek 27).

RYСУNEK 27. JAKIEGO DOŚWIADCZENIA ZAWODOWEGO OCZEKUJĄ PAŃSTWO OD SWOICH PRACOWNIKÓW?

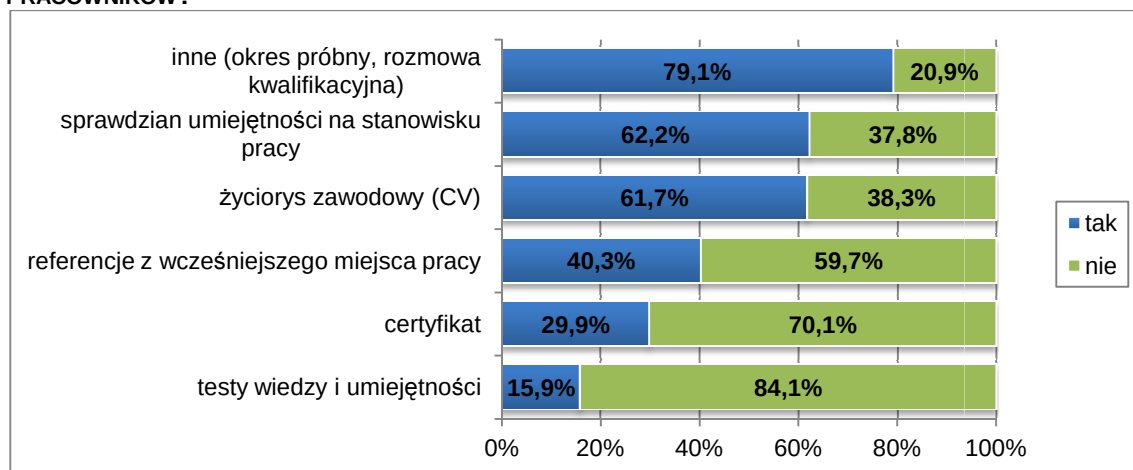
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Badani przedsiębiorcy najczęściej sprawdzają kwalifikacje swoich pracowników, wykorzystując w tym celu okres próbny lub rozmowę kwalifikacyjną (79,1% wskazań). Sprawdzian umiejętności na stanowisku pracy stosowany jest w 62,2% badanych firm. Dostarczony życiorys zawodowy

kandydata jest także popularnym sposobem wstępnej weryfikacji potencjalnych pracowników (61,7%).

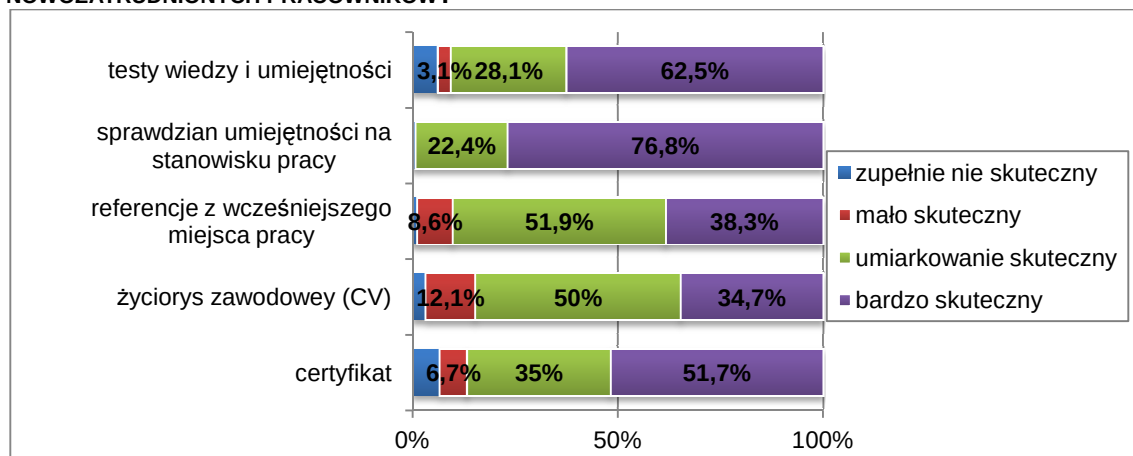
Najbardziej skutecznym z wyżej wymienionych sposobów sprawdzania kwalifikacji nowozatrudnionych pracowników jest sprawdzian umiejętności na stanowisku pracy (76,8%) (rysunki 28 i 29).

RYСУNEK 28. W JAKI SPOSÓB SPRAWDZAJĄ PAŃSTWO KWALIFIKACJE NOWOZATRUDNIONYCH PRACOWNIKÓW?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

RYСУNEK 29. PROSZĘ OCENIĆ SKUTECZNOŚĆ SPOSOBÓW SPRAWDZANIA KWALIFIKACJI NOWOZATRUDNIONYCH PRACOWNIKÓW?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

6. Podnoszenie kwalifikacji przez pracowników badanych firm

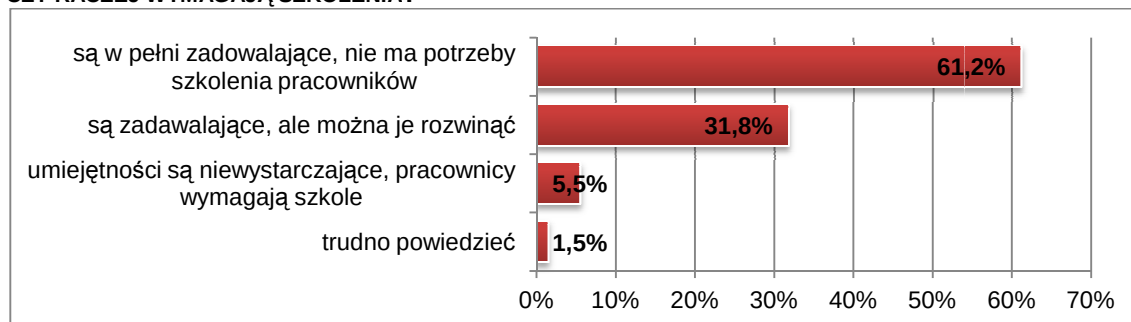
Kolejna część skierowanego do przedsiębiorców kwestionariusza wywiadu, dotyczyła kwalifikacji pracowników w badanych firmach. Pytania posłużyły do znalezienia odpowiedzi na pytania:

- ◆ jak pracodawcy oceniają przygotowanie zawodowe potencjalnych pracowników?
- ◆ jakie zdaniem pracowników są ich potrzeby szkoleniowe?

- ◆ jakich kwalifikacji i kompetencji zawodowych poszukują pracodawcy w ofertach pracy?

W odczuciu 61,2% respondentów, kwalifikacje pracowników, są w pełni zadowalające, tak więc nie ma potrzeby szkolenia osób zatrudnionych w badanych firmach (rysunek 30).

RYСУNEK 30. CZY W PANA/I ODCZUCIU KWALIFIKACJE PRACOWNIKÓW SĄ W PEŁNI ZADOWALAJĄCE, CZY RACZEJ WYMAGAJĄ SZKOLENIA?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Znaczna część przedsiębiorców, którzy prowadzą działalność w ramach sekcji B - górnictwo i wydobywanie, D - wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych, E - dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją, a także choć w mniejszym stopniu z sekcji I – działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi, P – edukacja, G - handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle oraz K – działalność finansowa i ubezpieczeniowa, wskazała, iż kwalifikacje osób zatrudnionych w firmach, które reprezentują są zadowalające i nie wymagają szkolenia. Natomiast w pozostałych branżach kwalifikacje pracowników są zadowalające, ale w większości przypadków można by je rozwinąć (tabela 21).

Jeśli zaś chodzi o zawody kluczowe dla miasta Koszalina, to analiza zebranego materiału badawczego wykazała, iż w opinii badanych pracodawców również kwalifikacje osób w nich zatrudnionych są zadowalające i nie wymagają dodatkowego szkolenia, bądź są zadowalające, ale można by było je rozwinąć (tabela 22).

TABELA 21. ZADOWOLENIE PRACODAWCÓW Z KWALIFIKACJI PRACOWNIKÓW POD WZGLĘDEM BRANŻ

	Są w pełni zadowalające, nie ma potrzeby szkolenia		Są zadowalające, ale można je rozwinąć		Umiejętności są niewystarczające, pracownicy wymagają szkolenia		Trudno powiedzieć		Ogółem
	n	%	n	%	n	%	n	%	
A-rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1	33,3%	2	66,7%	0	0%	0	0%	3
B-górnictwo i wydobywanie	1	100%	0	0%	0	0%	0	0%	1
C-przetwórstwo przemysłowe	11	45,8%	11	45,8%	2	8,3%	0	0%	24
D-wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2	100%	0	0%	0	0%	0	0%	2
E-dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2	100%	0	0%	0	0%	0	0%	2
F-budownictwo	16	59,3%	6	22,2%	5	18,5%	0	0%	27
G-handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	28	71,8%	9	23,1%	1	2,6%	1	2,6%	39
H-transport i gospodarka magazynowa	1	33,3%	1	33,3%	0	0%	1	33,3%	3
I-działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	8	80%	2	20%	0	0%	0	0%	10
J-Informacja i komunikacja	0	0%	3	100%	0	0%	0	0%	3
K-działalność finansowa i ubezpieczeniowa	5	71,4%	1	14,3%	0	0%	1	14,3%	7
L-działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1	33,3%	2	66,7%	0	0%	0	0%	3
M-działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	7	53,8%	4	30,8%	2	15,4%	0	0%	13
N-działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	2	50%	2	50%	0	0%	0	0%	4
O-administracja publiczna i obrona narodowa obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	5	55,6%	4	44,4%	0	0%	0	0%	9
P-edukacja	9	75%	3	25%	0	0%	0	0%	12

Q-opieka zdrowotna i pomoc społeczna	4	66,7%	2	33,3%	0	0%	0	0%	6
R-działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	3	50%	3	50%	0	0%	0	0%	6
S-pozostała działalność usługowa	17	65,4%	8	30,8%	1	3,8%	0	0%	26
T-gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	0	0%	1	100%	0	0%	0	0%	1

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

TABELA 22. ZADOWOLENIE PRACODAWCÓW Z KWALIFIKACJI PRACOWNIKÓW ZATRUDNIONYCH W ZAWODACH KLUCZOWYCH

	Są w pełni zadowalające, nie ma potrzeby szkolenia		Są zadowalające, ale można je rozwinać		Umiejętności są niewystarczające, pracownicy wymagają szkole		Trudno powiedzieć		Ogółem
	n	%	n	%	n	%	n	%	
Sprzedawcy sklepowi (ekspedienty)	22	78,6%	6	21,4%	0	0%	0	0%	28
Robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym	6	66,7%	0	0%	3	33,3%	0	0%	9
Księgowi	3	42,9%	4	57,1%	0	0%	0	0%	7
Architekci	2	33,3%	4	66,7%	0	0%	0	0%	6
Kucharze	6	100%	0	0%	0	0%	0	0%	6
Mechanicy pojazdów samochodowych	3	50%	2	33,3%	1	16,7%	0	0%	6
Nauczyciele szkół podstawowych	4	80%	1	20%	0	0%	0	0%	5
Przedstawiciele handlowi	3	60%	2	40%	0	0%	0	0%	5
Hydraulicy i monterzy instalacji sanitarnych	2	40%	2	40%	1	20%	0	0%	5
Fryzjerzy	0	0%	4	100%	0	0%	0	0%	4
Stolarze meblowi i pokrewni	2	50%	2	50%	0	0%	0	0%	4
Robotnicy pomocniczy w budownictwie drogowym, wodnym i pokrewni	2	50%	2	50%	0	0%	0	0%	4

* w tabeli przedstawione zostały tylko te zawody, które wskazało co najmniej 2% respondentów

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Ci przedsiębiorcy, którzy zgłaszali, że pracownicy zatrudnieni w ich firmach powinni rozwijać swoje umiejętności, zostali poproszeni o wskazanie, jakich kwalifikacji im brakuje.

Najczęściej pracodawcy wskazywali, iż pracownikom brakuje następujących kwalifikacji:

- ◆ znajomości najnowszych technologii (19,2%),
- ◆ umiejętności obsługi nowoczesnych maszyn i urządzeń (12,8%),
- ◆ doświadczenia zawodowego (11,5%).

Rozkład wszystkich odpowiedzi przedstawia *tabela 23*.

TABELA 23. JAKICH KWALIFIKACJI NAJCZĘŚCIEJ BRAKUJE PRACOWNIKOM PAŃSTWA FIRMY?

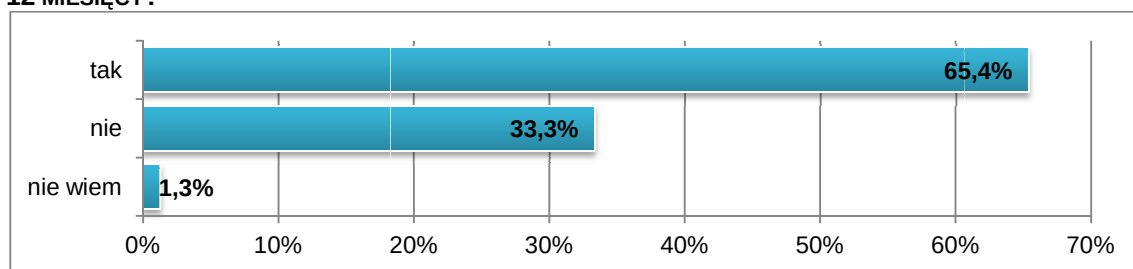
	n	%
Brak znajomości najnowszych technologii	15	19,2%
Brak umiejętności obsługi nowoczesnych maszyn i urządzeń	10	12,8%
Brak doświadczenia zawodowego	9	11,5%
Brak zaangażowania w wykonywaną pracę	7	9%
Brak aktualnej wiedzy na temat prawa i konkretnych przepisów dotyczących branży	6	8%
Brak specjalistycznych uprawnień potrzebnych w danej branży	6	8%
Brak wiedzy na temat danej branży	6	8%
Niewielkie zainteresowanie podnoszeniem wiedzy na temat nowych produktów w branży	6	8%
Brak kwalifikacji zawodowych	4	5%
Brak umiejętności profesjonalnej obsługi klienta	4	5%
Brak umiejętności biegłej obsługi komputera	3	3,8%
Brak chęci do podnoszenia swojej wiedzy	2	3%
Brak znajomości przepisów bhp	2	3%
Nie brakuje, ale można rozwijać	2	3%
Trudno powiedzieć	2	3%
Brak dokumentów potwierdzających umiejętności	1	1,3%
Brak umiejętności manualnych	1	1,3%
Brak znajomości języków obcych	1	1,3%

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż kwalifikacje ich pracowników nie są w pełni zadowalające; % nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wśród ogółu badanych pracodawców, aż 65,4% w ciągu ostatnich 12 miesięcy skierowało swoich pracowników na szkolenia. Łącznie na szkolenia skierowanych zostało 670 pracowników. Dominującą tematykę szkoleń stanowiły szkolenia z zakresu BHP (15,7%), podwyższania kwalifikacji zawodowych (11,8%), szkolenia branżowe – fryzjerstwo (11,8%), szkolenia branżowe z zakresu księgowości (11,8%) (*rysunek 31, tabela 24*).

RYСУNEK 31. CZY SKIEROWALI PAŃSTWO SWOICH PRACOWNIKÓW NA SZKOLENIA W CIĄGU OSTATNICH 12 MIESIĘCY?

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż kwalifikacje ich pracowników nie są w pełni zadowalające

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

TABELA 24. JAKA BYŁA TEMATYKA SZKOLEŃ?

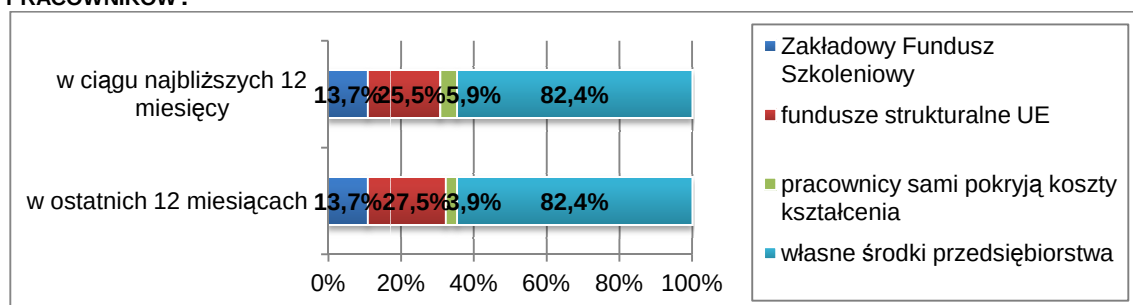
	n	%
Szkolenie BHP	8	15,7%
Podwyższanie kwalifikacji zawodowych	6	11,8%
Szkolenie branżowe - fryzjerstwo	6	11,8%
Szkolenie branżowe - księgowość	6	11,8%
Administracja	5	9,8%
Szkolenia dla operatorów maszyn	5	9,8%
Szkolenia produktowe	5	9,8%
Szkolenia z zakresu prawa	5	9,8%
Szkolenie branżowe - przetwórstwo przemysłowe	5	9,8%
Techniki sprzedaży	4	7,8%
Menadżerskie	3	5,9%
Szkolenie branżowe - mechanika pojazdowa	3	5,9%
Szkolenie branżowe - transport	3	5,9%
Kurs informatyczny	2	3,9%
Kurs operatora wózka widłowego	2	3,9%
Podatek VAT	2	3,9%
Szkolenie branżowe - budownictwo	2	3,9%
Szkolenie branżowe - gastronomia	2	3,9%
Obsługa klienta	1	2%
Szkolenia kadrowo-płacowe	1	2%
Szkolenia marketingowe	1	2%
Szkolenie branżowe - farmaceutyka	1	2%
Szkolenie branżowe - montaż urządzeń	1	2%
Szkolenie branżowe - nieruchomości	1	2%
Szkolenie branżowe - szkolnictwo	1	2%

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż w ciągu ostatnich 12 miesięcy skierowali swych pracowników na szkolenia

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Zdecydowana większość szkoleń (82,4%) finansowana była ze środków własnych przedsiębiorstw. Około 26% badanych, planuje, bądź w ciągu ostatnich 12 miesięcy skorzystała z funduszy strukturalnych (rysunek 32).

RYСУNEK 32. Z JAKICH ŹRÓDEŁ POCHODZĄ ŚRODKI, KTÓRE PRZEZNACZAJĄ PAŃSTWO NA SZKOLENIA PRACOWNIKÓW?

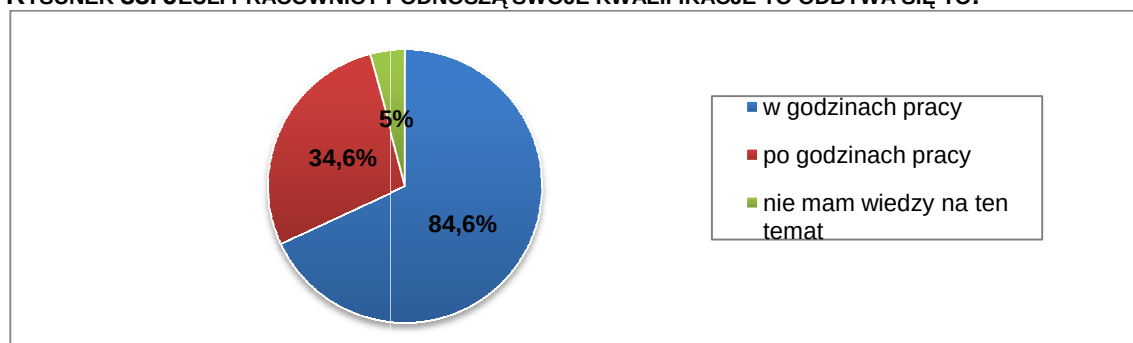

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż w ciągu ostatnich 12 miesięcy skierowali swych pracowników na szkolenia

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Zdaniem 84,6% pracodawców, pracownicy podnoszą kwalifikacje zawodowe w godzinach pracy, natomiast według 34,6% badanych odbywa się to po godzinach pracy (rysunek 33).

RYСУNEK 33. JEŚLI PRACOWNICY PODNOSZĄ SWOJE KWALIFIKACJE TO ODBYWA SIĘ TO:

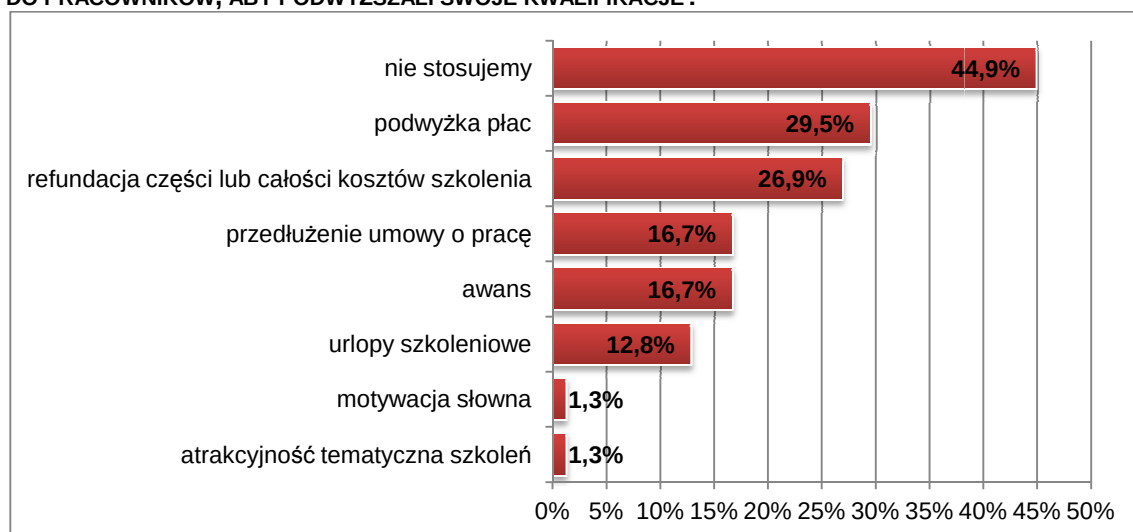
* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż kwalifikacje ich pracowników nie są w pełni zadowalające

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Jedynie 55,1% pracodawców stosuje wobec swoich pracowników metody zachęty, aby podwyższali swoje kwalifikacje. Są to najczęściej:

- ◆ podwyżka płac (29,5%),
- ◆ refundacja części, lub całości kosztów szkolenia (26,9%),
- ◆ przedłużenie umowy o pracę (16,7%),
- ◆ awans (16,7%) (rysunek 34).

RYСУNEK 34. CZY STOSUJĄ PAŃSTWO W FIRMIE JAKIEŚ METODY ZACHĘTY W STOSUNKU DO PRACOWNIKÓW, ABY PODWYŻSZALI SVOJE KWALIFIKACJE?

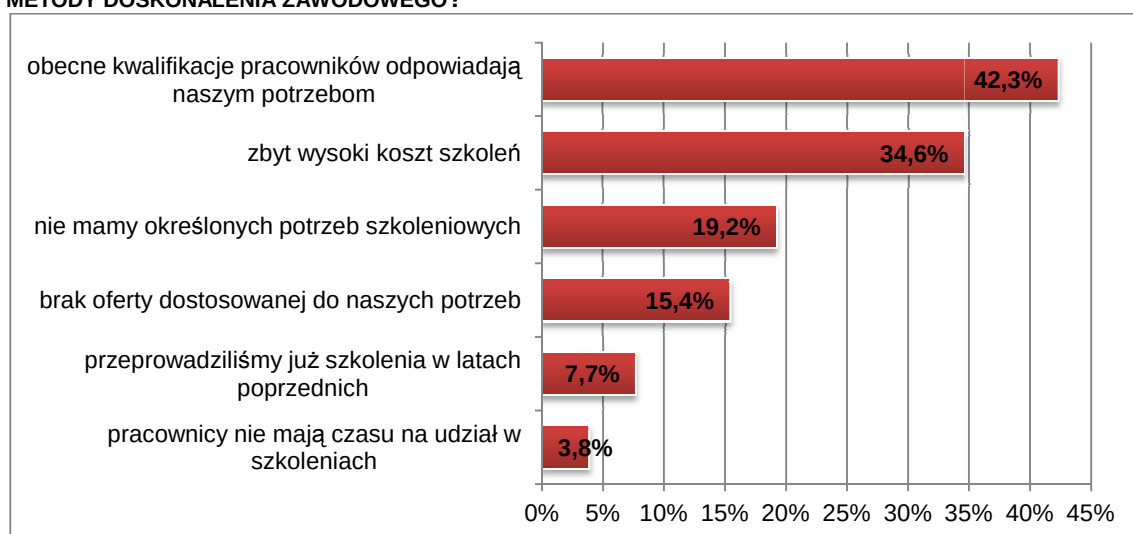
* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż kwalifikacje ich pracowników nie są w pełni zadowalające

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Respondentów, którzy zadeklarowali, iż w ciągu ostatnich 12 miesięcy nie skierowali pracowników na szkolenia, zapytano o powody takiej decyzji. Najczęściej wskazywano następujące odpowiedzi:

- ◆ obecne kwalifikacje pracowników w pełni odpowiadają naszym potrzebom (42,3%),
- ◆ zbyt wysoki koszt szkoleń (34,6%),
- ◆ nie mamy określonych potrzeb szkoleniowych (19,2%),
- ◆ brak oferty dostosowanej do naszych potrzeb (15,4%) (rysunek 35).

RYСУNEK 35. DLACZEGO NIE ZDECYDOWALI SIĘ PAŃSTWO NA SZKOLENIA PRACOWNIKÓW CZY INNE METODY DOSKONALENIA ZAWODOWEGO?

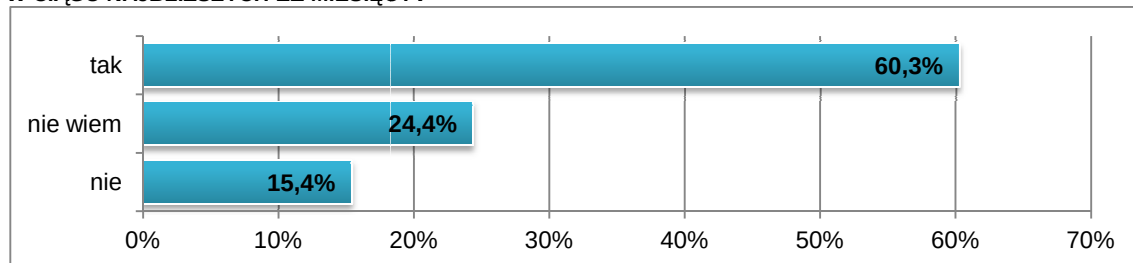

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż w ciągu ostatnich 12 miesięcy nie skierowali pracowników na szkolenia; % nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

W perspektywie najbliższych 12 miesięcy, aż 60,3% pracodawców planuje skierować swoich pracowników na szkolenia. Łącznie planuje się skierować na szkolenia 2005 pracowników (rysunek 36).

RYСУNEK 36. CZY ZAMIERZACIE PAŃSTWO SKIEROWAĆ SWOICH PRACOWNIKÓW NA SZKOLENIA W CIĄGU NAJBLIŻSZYCH 12 MIESIĘCY?

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż kwalifikacje ich pracowników nie są w pełni zadowalające

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Pracodawców zamierzających skierować pracowników na szkolenie w ciągu najbliższych 12 miesięcy, zapytano o planowaną ich tematykę. Najczęściej wskazywaną tematykę planowanych szkoleń stanowią:

- ◆ szkolenia specjalistyczne (21,3%),
- ◆ szkolenie branżowe – przetwórstwo przemysłowe (19%),
- ◆ szkolenie branżowe – budownictwo (19%) (tabela 25).

TABELA 25. JAKA BĘDZIE TEMATYKA PLANOWANYCH SZKOLEŃ?

	n	%
Szkolenia specjalistyczne	10	21,3%
Szkolenie branżowe- przetwórstwo przemysłowe	9	19%
Szkolenie branżowe - budownictwo	9	19%
Księgowość i kadry	6	13%
Szkolenia branżowe - handel	5	10,6%
Przepisy prawne	3	6%
Szkolenie branżowe - fryzjerstwo	3	6%
Kurs na wózki widłowe	2	4,3%
Podnoszenie kwalifikacji zawodowych	2	4,3%
Profesjonalna obsługa klienta	2	4,3%
Szkolenie branżowe - transport	2	4,3%
Szkolenia administracyjne	1	2,1%
Szkolenie branżowe- biblioteka	1	2,1%
Szkolenie branżowe - mechanika pojazdowa	1	2,1%
Szkolenie branżowe - szkolnictwo	1	2,1%
Szkolenie BHP	1	2,1%

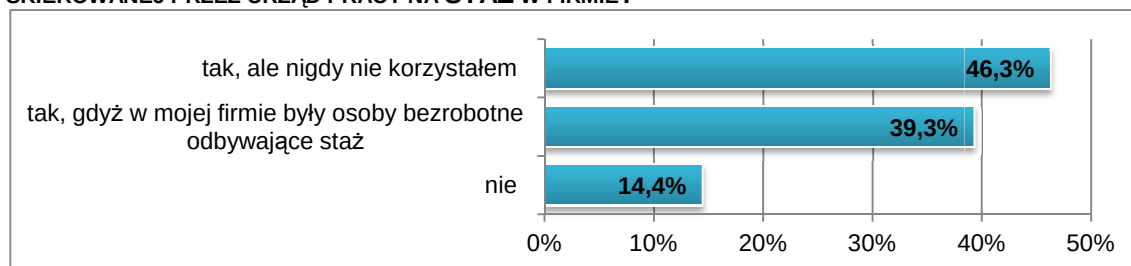
* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż zamierzają skierować pracowników na szkolenie w ciągu najbliższych 12 miesięcy

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

7. Możliwości zatrudnienia osób bezrobotnych

Osoby bezrobotne mogą być kierowane przez Urząd Pracy na staże zawodowe do przedsiębiorstw. Świadomość tego faktu ma aż 85,6% pracodawców. Wśród nich jednak, tylko 39,3% skorzystało z takiej możliwości (rysunek 37).

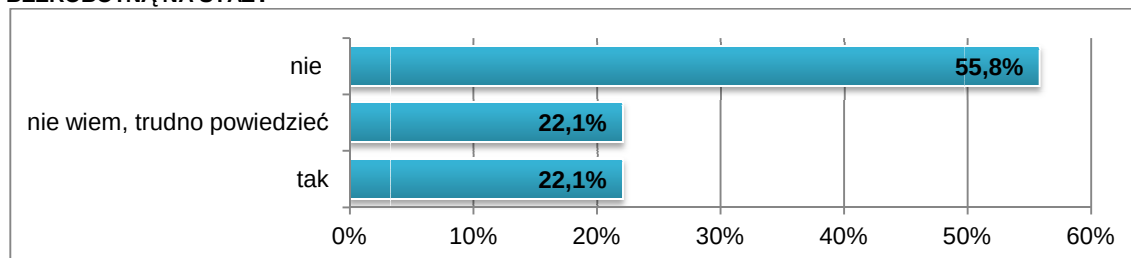
RYСУNEK 37. CZY WIEDZĄ PAŃSTWO, ŻE ISTNIEJE MOŻLIWOŚĆ PRZYJĘCIA OSOBY BEZROBOTNEJ, SKIEROWANEJ PRZEZ URZĄD PRACY NA STAŻ W FIRMIE?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wśród ogółu badanych przedsiębiorców 22,1% w ciągu najbliższych 12 miesięcy planuje przyjąć osobę bezrobotną na staż zawodowy. Planuje się przyjąć 113 osób (będą to głównie osoby na stanowisko pracownika administracyjno-biurowego, pracownika ogólnobudowlanego, lub mechanika). Taki sam odsetek badanych (22,1%) nie podjął jeszcze decyzji, czy skorzysta z takiej możliwości (rysunek 38, tabela 26).

RYСУNEK 38. CZY PLANUJĄ PAŃSTWO W CIĄGU NAJBLIŻSZYCH 12 MIESIĘCY PRZYJĄĆ OSOBA BEZROBOTNĄ NA STAŻ?

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy wiedzą o możliwości przyjęcia osoby bezrobotnej na staż

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

TABELA 26. W JAKICH ZAWODACH ZAMIERZAJĄ PAŃSTWO PRZYJĄĆ OSOBY BEZROBOTNE W RAMACH PRAKTYCZNEJ NAUKI ZAWODU DOROSŁYCH?

	n	%
Pracownik administracyjno-biurowy	16	42,1%
Pracownik ogólnobudowlany	10	26,3%
Mechanik	4	10,5%
Fryzjer	3	7,9%
Pielęgniarka	2	5,3%
Fizjoterapeuta	1	2,6%
Kasjer/sprzedawca	1	2,6%
Kierowca	1	2,6%

Laborant	1	2,6%
Nauczyciel	1	2,6%
Recepcjonista	1	2,6%
Specjalista do spraw ochrony środowiska	1	2,6%
Informatyk	1	2,6%
Sprzątac	1	2,6%

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy wiedzą o możliwości przyjęcia osoby bezrobotnej na staż

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wymagania dotyczące kwalifikacji zawodowych (poziomu wykształcenia) potencjalnych stażystów zaprezentowane zostały w poniższej tabeli. Preferowane są osoby posiadające wykształcenie średnie techniczne (28,9%) (tabela 27).

TABELA 27. O JAKICH KWALIFIKACJACH ZAMIERZAJĄ PAŃSTWO PRZYJĄĆ OSOBY BEZROBOTNE W RAMACH PRAKTYCZNEJ NAUKI ZAWODU DOROSŁYCH?

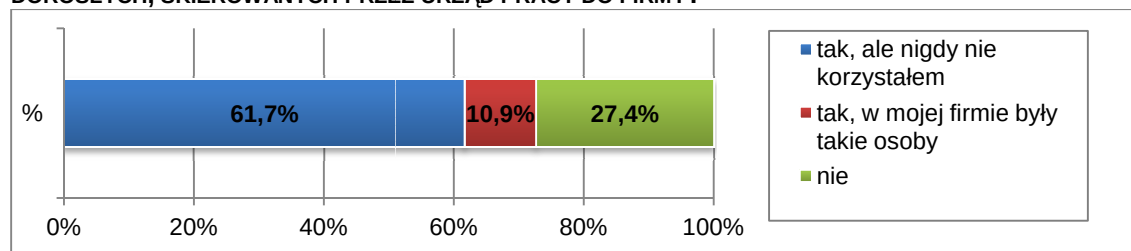
	n	%
Wykształcenie średnie techniczne	11	28,9%
Wykształcenie zasadnicze zawodowe	7	18,4%
Nie ma to znaczenia	6	15,8%
Wykształcenie wyższe techniczne	5	13,2%
Specjalistyczne uprawnienia	4	10,5%
Wykształcenie średnie zawodowe	4	10,5%
Doświadczenie	3	7,9%
Znajomość obsługi komputera i urządzeń biurowych	3	7,9%
Prawo jazdy	2	5,3%

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy wiedzą o możliwości przyjęcia osoby bezrobotnej na staż

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

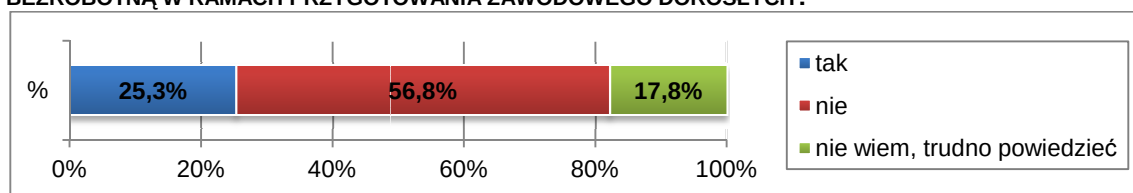
Przygotowanie zawodowe organizowane przez Urząd Pracy mogą odbywać także osoby dorosłe. Świadomość tego faktu ma 72,6% pracodawców. Wśród nich jednak, tylko 10,9% skorzystało z takiej możliwości. W ciągu najbliższego roku 25,3% planuje przyjąć osobę bezrobotną w ramach przygotowania zawodowego dorosłych (rysunki 39 i 40).

RYСУNEK 39. CZY WIEDZĄ PAŃSTWO, ŻE ISTNIEJE MOŻLIWOŚĆ PRZYGOTOWANIA ZAWODOWEGO DOROSŁYCH, SKIEROWANYCH PRZEZ URZĄD PRACY DO FIRMY?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

RYСУNEK 40. CZY PLANUJĄ PAŃSTWO W CIĄGU NAJBLIŻSZYCH 12 MIESIĘCY PRZYJĄĆ OSOBĄ BEZROBOTNĄ W RAMACH PRZYGOTOWANIA ZAWODOWEGO DOROSŁYCH?

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy wiedzą o możliwości przyjęcia osoby bezrobotnej w ramach przygotowania zawodowego dorosłych

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Z otrzymanych danych wynika, iż pracodawcy planują przyjąć około 16 osób bezrobotnych, w ramach przygotowania zawodowego dorosłych. Trzynastu pracodawców wskazało, iż osobę tę przyjmie na stanowisko pracownika biurowego (tabela 28).

Najczęściej pracodawcy preferują, by potencjalni stażyści posiadali wykształcenie zasadnicze zawodowe (10,8%) oraz średnie techniczne (8,1%) (tabela 29).

TABELA 28. W JAKICH ZAWODACH ZAMIERZAJĄ PAŃSTWO PRZYJĄĆ OSOBY BEZROBOTNE W RAMACH PRZYGOTOWANIA ZAWODOWEGO DOROSŁYCH?

	n	%
Pracownik administracyjno-biurowy	13	35,1%
Mechanik	3	8,1%
Pracownik ogólnobudowlany	3	8,1%
Fryzjer	2	5,4%
Handlowiec	2	5,4%
Spawacz	2	5,4%
Cieśla	1	2,7%
Kasjer/sprzedawca	1	2,7%
Księgowy	1	2,7%
Laborant	1	2,7%
Lekarz	1	2,7%
Masażystka	1	2,7%
Nauczyciel	1	2,7%
Pielęgniarka	1	2,7%
Pracownik do spraw ochrony środowiska	1	2,7%
Pracownik fizyczny	1	2,7%
Recepcjonista	1	2,7%
Tapicer	1	2,7%

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy wiedzą o możliwości przyjęcia osoby bezrobotnej w ramach przygotowania zawodowego dorosłych

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

TABELA 29. O JAKICH KWALIFIKACJACH ZAMIERZAJĄ PAŃSTWO PRZYJĄĆ OSOBY BEZROBOTNE W RAMACH PRZYGOTOWANIA ZAWODOWEGO DOROSŁYCH?

	n	%
Wykształcenie zasadnicze zawodowe	4	10,8%
Wykształcenie średnie techniczne	3	8,1%
Specjalistyczne uprawnienia	2	5,4%
Wykształcenie wyższe techniczne	2	5,4%
Cechy charakteru	1	2,7%
Nie ma to znaczenia	1	2,7%
Wykształcenie wyższe	1	2,7%

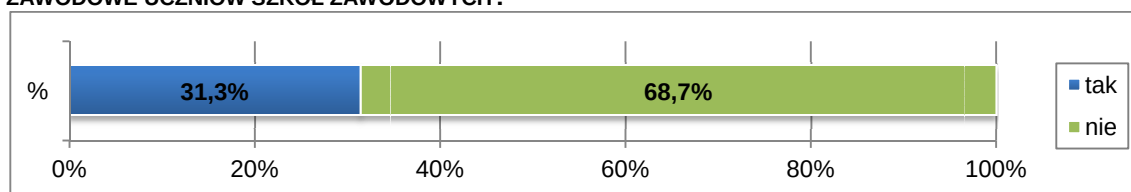
* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy wiedzą o możliwości przyjęcia osoby bezrobotnej w ramach przygotowania zawodowego dorosłych

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

8. Praktyki zawodowe uczniów szkół zawodowych

Wśród ogółu badanych pracodawców, 31,3% w ciągu ostatnich 5 lat organizowało praktyki zawodowe dla uczniów szkół zawodowych (rysunek 41).

RYСУNEK 41. CZY W CIĄGU OSTATNICH 5 LAT W PAŃSTWA FIRMIE ODBYWAŁY SIĘ PRAKTYKI ZAWODOWE UCZNIÓW SZKÓŁ ZAWODOWYCH?

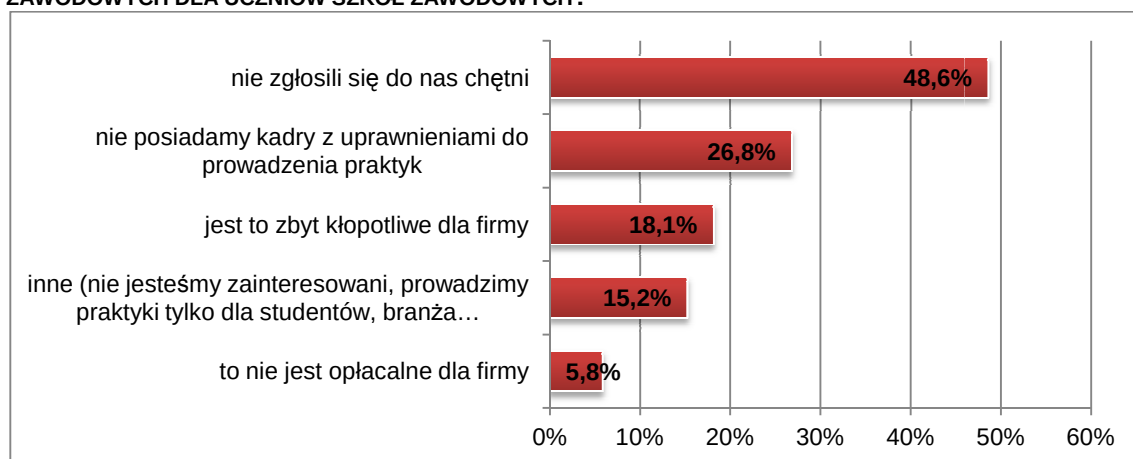

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wśród najczęstszych przyczyn braku organizacji praktyk zawodowych dla uczniów szkół zawodowych, przedsiębiorcy wskazywali:

- ◆ nie zgłosili się do nas chętni (48,6%),
- ◆ nie posiadamy kadry z uprawnieniami do prowadzenia praktyk (26,8%),
- ◆ jest to zbyt kłopotliwe dla firmy (18,1%) (rysunek 42).

RYСУNEK 42. PROSZE WSKAZAĆ DLACZEGO W PAŃSTWA FIRMIE NIE ORGANIZOWANO PRAKTYK ZAWODOWYCH DLA UCZNIÓW SZKÓŁ ZAWODOWYCH?

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, że w ich firmach nie odbywały się praktyki zawodowe; % nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wśród ogółu badanych pracodawców, którzy organizowali praktyki zawodowe w ciągu ostatnich 5 lat, najczęściej przyjmowano na praktykę uczniów następujących szkół zawodowych:

- ◆ ekonomista (11,1%),
- ◆ kucharz (11,1%),
- ◆ handlowiec (7,9%),
- ◆ kasjer/sprzedawca (6,3%),
- ◆ nauczyciel (6,3%),
- ◆ pracownik administracyjno-biurowy (6,3%) (tabela 30).

TABELA 30. W JAKICH ZAWODACH NAJCZĘŚCIEJ ODBYWAŁY SIĘ PRAKTYKI ZAWODOWE UCZNIÓW SZKÓŁ ZAWODOWYCH?

	n	%
Ekonomista	7	11,1%
Kucharz	7	11,1%
Handlowiec	5	7,9%
Kasjer/sprzedawca	4	6,3%
Nauczyciel	4	6,3%
Pracownik administracyjno-biurowy	4	6,3%
Kelner	3	4,8%
Mechanik	3	4,8%
Pracownik ogólnobudowlany	3	4,8%
Tokarz	3	4,8%
Fryzjer	2	3,2%
Hotelarz	2	3,2%
Informatyk	2	3,2%
Krawiec	2	3,2%
Rzeczoznawca majątkowy	2	3,2%
Serwisant	2	3,2%

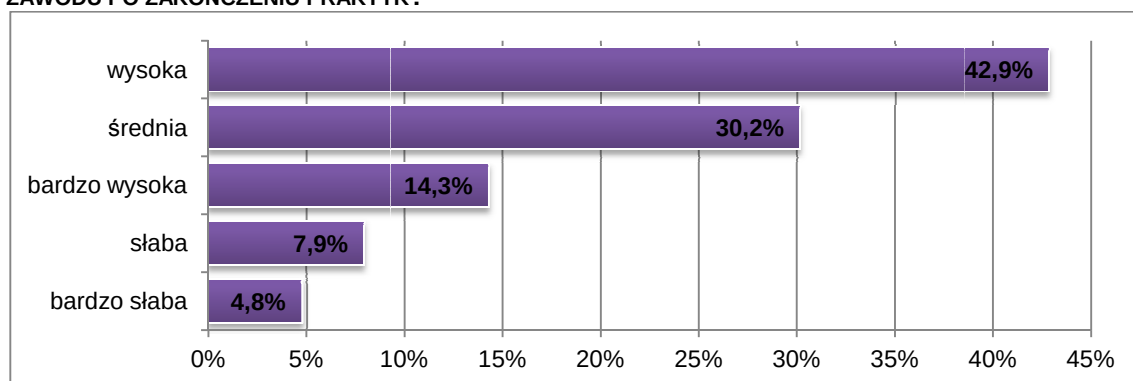
Stolarz	2	3,2%
Recepcjonista	2	3,2%
Architekt	1	1,6%
Betoniarz	1	1,6%
Farmaceuta	1	1,6%
Inżynier drogowy	1	1,6%
Księgowy	1	1,6%
Lakiernik	1	1,6%
Logistyk	1	1,6%
Magazynier	1	1,6%
Młynarz	1	1,6%
Monter klimatyzacji	1	1,6%
Ogrodnik	1	1,6%
Piekarz	1	1,6%
Pracownik bhp	1	1,6%
Projektant	1	1,6%
Robotnik drogowy	1	1,6%
Rolnik	1	1,6%
Elektronik	1	1,6%
Fizjoterapeuta	1	1,6%
Laborant	1	1,6%
Malarz	1	1,6%
Pielęgniarka	1	1,6%
Pracownik ogólnie - budowlany	1	1,6%
Tapicer	1	1,6%
Zbrojarz - betoniarz	1	1,6%

** pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, że w ich firmach odbywały się praktyki zawodowe; % nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź*

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wśród badanych pracodawców większość (42,9%) wysoko ocenia praktyczne przygotowanie ucznia do wykonywania zawodu po zakończeniu praktyk. Powołując się na wyniki badania, średnia ocena przygotowania praktycznego uczniów wystawiona przez pracodawców wynosi 3,54, natomiast średnia ocena przygotowania teoretycznego uczniów wynosi 3,38 (rysunek 43 i 44).

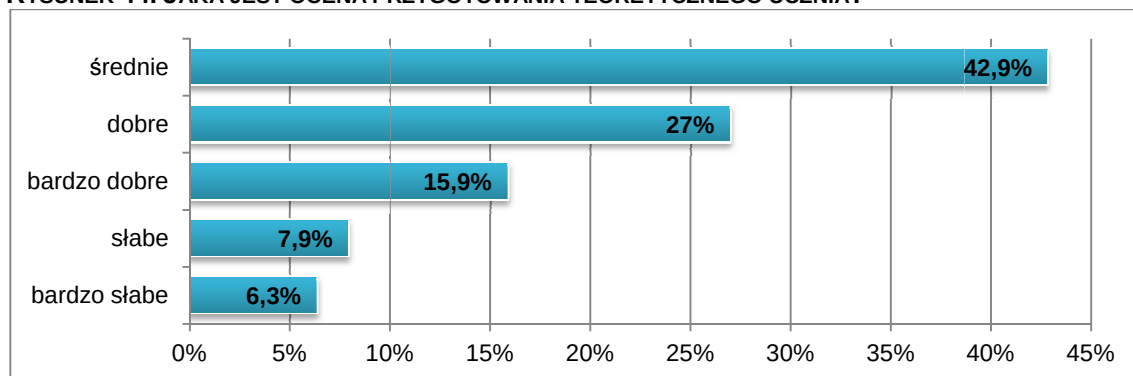
RYSUNEK 43. JAKA JEST OCENA PRZYGOTOWANIA PRAKTYCZNEGO UCZNIA DO WYKONYWANIA ZAWODU PO ZAKOŃCZENIU PRAKTYK?

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, że w ich firmach odbywały się praktyki zawodowe

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

RYSUNEK 44. JAKA JEST OCENA PRZYGOTOWANIA TEORETYCZNEGO UCZNIA?

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, że w ich firmach odbywały się praktyki zawodowe

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wnioski i rekomendacje

- ♦ analiza materiału badawczego wykazała, iż w powiecie m. Koszalin w większości badanych przedsiębiorców nie planuje się znacznych zmian w strukturze zatrudnienia. Mimo to zauważyć można, że przedsiębiorcy częściej planują zwiększenie zatrudniania, niż redukcję etatów,
- ♦ do zawodów kluczowych w powiecie można zaliczyć :
 - sprzedawcy sklepowi (ekspedienty),
 - robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym,
 - księgowi,
 - magazynierzy i pokrewni,
 - kucharze,
 - hydraulicy i monterzy instalacji sanitarnych,
 - mechanicy pojazdów samochodowych,
 - elektromechanicy i elektromonterzy,

- stolarze meblowi i pokrewni
- nauczyciele szkół podstawowych,
- ◆ w większości firm, które działają na terenie miasta Koszalin oczekuje się od pracowników wykształcenia średniego technicznego, bądź zasadniczego zawodowego,
- ◆ od osób zatrudnionych w zawodach kluczowych w opinii większości badanych pracownicy powinni posiadać takie umiejętności jak:
 - komunikatywność,
 - współpraca w grupie,
 - logiczne myślenie, analiza faktów,
 - łatwość nawiązywania kontaktów,
 - predyspozycje związane z obsługą komputera,
 - terminowa realizacja zaplanowanych działań,
 - posługiwanie się urządzeniami technicznymi,
- ◆ najbardziej pożądanymi cechami psychofizycznymi u osób zatrudnionych w badanych firmach są:
 - uczciwość,
 - dokładność,
 - rzetelność,
 - solidność,
 - punktualność,
 - odpowiedzialność,
- ◆ przedstawiciele firm z miasta Koszalin w większości zadeklarowali, iż nie ma znaczenia miejsce zamieszkania pracowników, bądź pracownicy powinni mieszkać blisko zakładu pracy. Jeśli zaś chodzi o płeć pracowników, to z badania wynika, iż cecha ta uzależniona jest o profilu działalności danej firmy – w badanych firmach płeć pracownika albo nie ma znaczenia, bądź preferuje się zatrudnianie mężczyzn. Podobnie sytuacja przedstawia się biorąc pod uwagę oczekiwania pracodawców odnośnie wieku pracowników – w większości przypadków wiek osób zatrudnionych w badanych firmach nie ma znaczenia, bądź preferowaną kategorią wiekową są osoby pomiędzy 26 a 45 rokiem życia. Badanie wykazało również, iż w opinii większego odsetka badanych nie ma znaczenia ustabilizowana sytuacja rodzinna, choć na podstawie zebranego materiału badawczego nie można jednoznacznie stwierdzić, że życie osobiste pracowników nie ma wpływu na ich sytuację zawodową,
- ◆ w większości badanych firm pracodawcy nie wymagają od potencjalnych pracowników doświadczenia zawodowego, bądź oczekują aby posiadali oni co najmniej 3 – miesięczny staż zawodowy,
- ◆ pracodawcy z m. Koszalin w większości są zadowoleni z kwalifikacji swych pracowników, choć pojawiały się opinie, iż można by było je rozwinąć,

- ♦ większość przedsiębiorców z badanego powiatu zadeklarowało, iż w ciągu ostatniego roku kierowali swych pracowników na szkolenia, z czego głównym źródłem finansowania ich były środki pochodzące z własnych środków przedsiębiorstwa,
- ♦ największy odsetek pracodawców, mimo iż wie, że istnieje możliwość przyjęcia osoby bezrobotnej skierowanej przez urząd pracy na staż, bądź przygotowanie zawodowe w firmie, nie korzysta z takiej możliwości. Ponadto badanie wykazało, iż w większości firm z miasta Koszalin nie organizuje się praktyk zawodowych dla uczniów, czego głównym powodem w opinii pracodawców jest brak zainteresowania tą formą pracy ze strony uczniów.

Przeprowadzone badanie i uzyskane wyniki oraz szczegółowe rozpoznanie sytuacji i oczekiwań pracodawców w mieście Koszalinie pozwoliły na stworzenie rekomendacji, które wynikają z różnego rodzaju danych zdobytych w trakcie procedury badawczej:

Lp.	Wnioski i rekomendacje
1.	Współpraca na większą skalę Powiatowego Urzędu Pracy z lokalnymi i regionalnymi pracodawcami w zakresie pozyskiwania informacji dotyczących oczekiwań pracodawców co do kwalifikacji i kompetencji potencjalnych pracowników. Współpraca ta miałaby polegać głównie na obustronnej wymianie informacji niezbędnych do sprawnego i efektywnego działania zarówno instytucji rynku pracy, jak i pracodawców (np. internetowa platforma komunikacji między PUP a pracodawcami, newsletter, bieżące sprawozdania z zapotrzebowania pracodawców na określone kwalifikacje czy szkolenia zawodowe, itp.)
2.	Przeprowadzanie na większą skalę szkoleń pracowniczych jako instrumentu motywowania oraz podnoszenia kwalifikacji zasobów ludzkich oraz jako element promocji kształcenia ustawicznego stanowiącego dobrą praktykę. Ma to na celu spowodowanie elastycznego podejścia do kariery zawodowej przez zachodniopomorskich pracowników i natychmiastowe reagowanie na zmiany zapotrzebowania lokalnego/regionalnego rynku pracy. Ponadto ważne jest aby uświadamiać osoby starające się o przyjęcie do pracy, jak ważne dla współczesnych pracodawców są cechy interpersonalne.
3.	Dostosowanie oferty szkoleniowej Powiatowego Urzędu Pracy oraz instytucji szkoleniowych do oczekiwań branżowych zgłaszanych przez lokalnych i regionalnych pracodawców , bowiem ofertę szkoleniową należy konstruować m.in. w oparciu o potrzeby regionalnego i lokalnego rynku pracy. Natomiast w województwie zachodniopomorskim brak jest szerszej współpracy między pracodawcami, a instytucjami rynku pracy w tym zakresie.

4.	Szersza promocja szkolnictwa zawodowego oraz specjalistycznego w regionie, w celu uzupełnienia niedoborów kwalifikacyjnych związanych w dużej mierze z deficytowymi zawodami technicznymi (m.in. wsparcie szkół zawodowych w rozwoju ich relacji z otoczeniem społeczno-gospodarczym; większy nacisk na przeprowadzanie praktyk zawodowych w celu nabycia zwłaszcza wiedzy i kompetencji miękkich przez potencjalnych pracowników już na etapie ich edukacji na poziomie średnim).
5.	Stały monitoring ogłoszeń o pracę dotyczących lokalnych rynków pracy, w celu sprawnego ustalania trendów i tendencji popytowych, mające na celu jak najlepsze rozpoznanie specyfiki danego rynku, a tym samym rzetelne rozplanowanie podejmowanych na lokalnych rynkach działań związanych m.in. z inwestycjami czy rozszerzaniem działalności niektórych firm.